

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson

Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus

Sektiooni nõukogu esimees Prof. F. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 19/20

Tallinn, 11. mail 1937

III aastakäik

SISU:

Lhk.

PÕLLUMAJANDUS	
Kanamaturuseisund ja väljavaated	842
Kevadine põllutööriistade turg	844
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Saksa kalakaubandus 1936. a.	846
Raudteetegevus märtsis 1937. a.	847
Lühiuudiseid	848
RAHANDUS	
Pangad 1936. a. ja 1937. a. esimesel veerandil	849
LAEVANDUS	
Prahiturg	350
Tallinna sadam aprillis	351
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	351
Põllumajanduslik väljavedu	352
Peekoniiturg	353
Tapaloomade ja lihaturg	353
Kanamunaturg	353
Pilmaturg	354
Teraviljaturg	354
Kartuliturg	354
Aedviljaturg	355
Kalaturg	355
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Põllumajanduse intensiivsus erimais	356
Läti maapanga 15. a. tegevus	358
INFORMATSIONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	360
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Briti majandus 1937. a. I veerandil	361
Briti esiarve 1937/38	363
Munade eksport Leedust	364
Karjasaaduste eksport Soomest 1937. a. esimesel veerandil	364
Preemiaid ekspordikalale	364
Soomele antud kontingent karjasaaduste müü- giks Prantsusse	364
Helsingi „uudsuste messi“ tulemus	364
Ajalehtede-kausta piiramisest Ungaris	364

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE	
<i>Condition and Prospects on Egg Market</i>	342
<i>Agricultural Implements Market</i>	344
INDUSTRY AND TRADE	
<i>German Fish Trade in 1936</i>	346
<i>Activity of Railways in March 1937</i>	347
<i>Sundry Information</i>	348
FINANCES	
<i>Activity of Banks in 1936 and The First Quar- ter of 1937</i>	349
SHIPPING	
<i>Freight Market</i>	350
<i>Tallinn Harbour in April 1937</i>	351
AGRICULTURAL MARKETS	
<i>Butter Market</i>	351
<i>Exports of Agricultural Products</i>	352
<i>Bacon Market</i>	352
<i>Cattle and Meat Market</i>	353
<i>Egg Market</i>	353
<i>Milk Market</i>	354
<i>Grain Market</i>	354
<i>Potato Market</i>	354
<i>Vegetable Market</i>	355
<i>Fish Market</i>	355
FOREIGN COUNTRIES	
<i>Intensive Agricultural Activity in Various Coun- tries</i>	356
<i>15th Anniversary of the Land Bank of Latvia</i>	358
INFORMATION PART	
<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return</i>	360
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
<i>Economic Conditions in England during the First Quarter of 1937</i>	361
<i>1937/38 Budget Estimates of G. Britain</i>	363
<i>Export of Eggs from Lithuania</i>	364
<i>Finland's Exports of Cattle Products during First Quarter of 1937</i>	364
<i>Premiums on Exported Fish</i>	364
<i>French Quota for Finnish Cattle Products</i>	364
<i>Success of the Helsingfors „Novelty Fair“</i>	364
<i>Number of Newspaper Pages not to be Limited in Hungary</i>	364

Järgmine Majandusteade nr. ilmub pühade tõttu 25. mail.

PÖLLUMAJANDUS

KANAMUNATURUSEISUND JA VÄLJAVAATED.

CONDITION AND PROSPECTS ON EGG MARKET.

Mag. agr. E. Jaska.

Kanamunade turustamishooaeg algas tänavu tootjail soodsamalt kui varemalt aastail. Kanamunade hinna kindlustamine 60-s-le kg franko kogumispunkt võimaldab suuremat sissetulekut kanapidamisest ning soodustab eksportimist. Ka munakaubanduse tsentraliseerimine tuleb kasuks meie kanamunade turustamisele välisturgudel, mistõttu võib tänavust munakaubanduse algust pidada küllalt rahuldavaks. Kuna meie kanamunade edasine hinnaliikumine sõltub ikkagi peamiselt välisturuseisundi kujunemisest, käsitleme munakaubanduse kui ka hindade liikumisvõimalusi välisturul.

Munakaubandus maailmas.
World Trade in Eggs.

Munakoguste läbikäigu kujunemine maailmaturul näitas 1930. a. alates kuni m. a. järjekindlat vähenemist. Üksikute maade väljaveokoguste areng on liikunud aga mitmesuguselt, mistõttu munakaubanduse edasiste väljavaadete selgitamiseks käsitleme lühidalt munakaubanduse üldist arengut.

Kanamunade eksportmaade tähtsus maailmaturu varustamisel on muutunud viimase kolmekümne aasta jooksul õige tunduvalt. Sõjaeelsed kanamune eksportijad riigid (peamiselt NSVL) kaotasid oma tähtsuse, kuna esirinda tõusid Lääne-Euroopa kanakasvatustamaad — Taani ja Holland. Andmete järgi oli 1909-13. a. tähtsaim kanamunade eksportija riik Vene, kes vedas mune välja aasta keskmiselt 2 milj. kv, moodustades kogu maailmaturu läbikäigust üle 40%. Sõjaeelseil aastail osutus võrdlemisi tähtsaks eksportriigiks ka Austria, kuna Hiina, Taani ja Hollandi väljaveo osatähtsus liikus kõikidel 5% piires.

Pärast maailmasõda muutus olukord maailma-munakaubanduses. NSVL-u endine seisukoht munade eksportijana langes, kuna teised maad tõusid samal ajal esirinda. Hiinas, Taanis, Hollandis ja Belgias näitas kanapidamine kiiret arengut ja seega ühtlasi

ka kanamunade eksportkogused tõusu. Üldiselt osutus aga maailmaturukanamunade läbikäik 1921-25. a. ligi 40% väiksemaks kuni 1913. a.

1930. a. alates omavad Lääne-Euroopa kanakasvatustamaad valdava enamuse kogu maailmaturule minevaist munakoguseist. Hoogsa kanakasvatustarengu tõttu tõuseb kanamunade väljavedu Hollandist kahekordseks, võrreldes 1921-25. a., mis tõstab teda eksportmaade esirinda. Viimaseil aastail loovutab Holland esikoha taas Taanile.

Munade väljavedu tähtsamaist väljaveomaist (kv).

Egg Exports from Principal Egg Exporting Countries (quint.).

	1936	1935	1934	1933	1930	1909—13
Holland	624 480	619 020	644 100	569 760	849 538	199 766
Taani	833 710	744 375	707 170	668 960	538 891	260 200
Iiri	—	210 678	238 260	260 210	330 291	—
Belgia	117 000	109 535	134 740	200 080	315 035	53 900
Poola	—	229 524	212 290	236 050	551 113	—
Hiina	—	164 713	291 970	221 600	178 705	278 600
NSVL	—	—	—	—	98 460	2 061 700

Munakoguste väljaveo liikumine üksikuist tootjast maist erines viimaseil aastail. Nii suurenes 1935. a. munade väljavedu Taanist, kuna Holland ja Belgia pidid tõmbama kokku kanamunade väljavedu. 1936. a. suureneb eksport kõigist nimetatud maist. Kuna nimetatud kolm tähtsamat munatootjat maad varustavad maailma-munaturgu ligi 50% (kogu läbikäigust, omavad nad üldise turuseisundi kujunemisel suurt tähtsust. Teised eksportmaad on (peale Iiri ja Poola) üldiselt väikese tähtsusega ning seda eriti meie munatootmis- ja kaubandushooajal.

Kanamune sissevedajaist riigest omavad peamist tähtsust Inglise ja Saksa, kellest esimene on senini võtnud vastu kogu maailmaturule minevaist munakoguseist kuni 50%. Väiksemaks, s. o. teisejärgu turgudeks on Hispaania, Prantsuse ja Šveits, kuna Itaalia ja Tšehhoslovakkia osatähtsus on suhteliselt võrdlemisi väike.

Kanamunade sissevedu Inglisse toimus aastate vältel mitmes perioodis. Maailmasõjale järgnevatel aastail oli sissevedu väiksem kui 1909-13. a. Alates 1925. a. näitas sissevedu tunduvalt juurdekasvu kuni 1930. a., mil avaldus taas langustendents. 1933. a. sisseveetud munakogus jäi 1909-13. a. sisseveest maha 4% ja 1934. a. 2%. 1935. a. suurenes kanamunade sissevedu 3% ja 1936. a. 18% võrreldes 1909-13. a. sisseveetud kogusega.

Kanamunade sissevedu Inglisse.

	100 kv	%
1936	17 000	118
1935	14 880	103
1934	14 090	98
1933	13 780	96
1932	14 992	104
1931	19 443	135
1921-25	12 921	90
1909-13	14 866	100

Kanamunade sissevedu Inglisse suurenes m. a., kuid jäi siiski maha 1931. a. sisseveest. 1933. ja 1934. a. oli kanamunade sissevedu alla sõjaeelset taset.

Kuna m. a. Inglise oma maa kanamunatoodang kujunes väiksemaks kui eelmisel aastal, ning sissevedu näitas tõusu, oli importmaade osatähtsus 44% kogu tarvitatavast munakogusest. Seejuures kujunes ka tarvituse tõus suhteliselt väiksemaks, kui võis järeldada impordi suurenemisest. Nii oli m. a. munatarvitus Inglises inimese kohta 159 tk e. a. 150 ja 1934. a. 151 tk vastu. Seega osutus munatarvitus Inglises suuremaks kui kunagi varem.

Kanamunade sissevedu Inglisse ei toimu aasta ringi ühtlaselt, vaid siin esineb võrdlemisi suur kõikumine. Madalaima sisseveokogusega kuuks osutub veebruar, mil see on isegi 40% madalam aasta keskmisest kuu sisseveokogusest. Veebruarist maini suureneb kanamunade sissevedu, kusjuures viimane on maksimaalseks sisseveokuuks, tõustes aasta keskmise kuu sisseveest 10-30% kõrgemale. Maist alates tekib taas langus, mis saavutab madalama taseme septembris. Üldiselt on aga nimetatud tase tunduvalt kõrgem kui veebruaris. Septembrist novembrini võime panna tähele taas väikest tõusu, millele järgneb detsembris langus.

Tähtsamaks kanamunade sisseveomaaks

Inglisse on Taani, kes täitis viimaseil aastail kogu sisseveest üle 30%. Taanile järgnesid 1936. a. Holland, Poola, Iiri ja Austraalia.

Teiseks tähtsamaks kanamunade sisseveomaaks on Saksa, kuhu munade sissevedu alates 1927. a. kuni m. a. vähenes. 1936. a. suurenes sissevedu 10%, võrreldes 1935. a. sisseveoga.

Autarkilisest, s. o. endavarustamise ideoloogiast, kehtimapanud tollide ja litsentsmaksude abil vähendati kanamunade sisseveovõimalusi Saksas. Siiski ei suuda kanapidamine Saksas areneda sääraselt, nagu seda arvati varem. Nii langes isegi m. a. üldine kanade arv Saksas 4%, võrreldes eelmise aastaga. 1932. a. oli Saksas kanu 68,7 milj. tk, s. o. 30% enam kui praegu. Langus on olnud tegelikult endises Saksas veelgi suurem, kuna Saarimaa juurdetulek 0,5 milj. kanaga seda langust vähendab. Kuna kanamunade sissevedu ja toodang Saksas on vähenenud, on langenud ka tarvitus tunduvalt.

Kanamunade sissevedu tähtsamasse importmaasse (tn).

	1936	1935	1934
Inglisse	170 020	148 300	140 900
Saksa	76 000	69 090	75 967
Hispaaniasse		33 427	31 000
Prantsusse		10 665	12 005
Sveitsi	13 642	13 987	12 090
Tšehhoslovakkiasse		6 097	4 417

Kanamunade sisseveotabelis näeme peale nimetatud sisseveomaade veel teisi, kelledest ei ole aga meile eriti tähtsust, kuna meie peamiseks munaturgudeks jäävad Inglise ja Saksa. Nii eksporditi meil, näit. 1929-32. a. kogu munade väljaveest 93-99% Saksas. 1933. a. vähenes Saksa osatähtsus 56%-le. Seevastu suurenes aga Inglisse veetud munakoguse osatähtsus 23%-le. 1934. a. veeti aga Inglisse juba üle poole munadest (55%), ning Saksa vaid kolmandik (33%). 1936. a. oli Saksa veetud kogus esikohal (51%), kuna Inglisse veeti kogu väljaveest 39%. Järgnevad väiksemate turgudena Sveits ja Tšehhoslovakkia.

Hindade liikumine. Kanamunahindade liikumine m. a. Inglise toimus üldiselt kõrgemal tasemel kui 1935. a. Kõvenenud hindade tõttu välisturgudel tõusis

ka meie eksportmunade hind aasta keskmiselt umbes 3%.

Kanamunahindade liikumine Inglises toimus 1929. a. peale kuni 1935. a. langussuunas.

Munahindade liikumine Inglises (1913=100).

1936	1935	1934	1933	1932	1930	1929
112	102	100	104	113	181	156

Kanamunade nominaalne hind Inglises näitas 1929. a. peale võrdlemisi tunduvalt langust. 1934. a. saavutas munahind sõjaeelse taseme, kuna m. a. tõusis keskmine munahind 10% võrreldes 1935. a. hinnaga.

Vastavalt pakkumise kujunemisele liiguvad munahinnad Inglises aastas korrapärase sesoonsete tõusude ja mõõnadega. Detsembrist aprill-maini langeb munahind pidevalt, olles isegi üle 50% madalam kui detsembris. Alates maist-juunist, võime panna tähele pidevat tõusu detsembrini.

Saksas on kanamunade hindade liikumine reguleeritud riiklike korraldustega. Seetõttu püsisid hinnad viimase kolme aasta vältel aasta läbi enamvähem stabiilsed. Importmaile Saksast makstud hinnad on liikunud koos vabaturu-, s. o. peagu samaselt hindade liikumisele Inglises, kuid siiski pisut kõrgemal tasemel. Nii saime meie munadest m. a. Saksast keskmiselt 10% kõrgemat hinda kui Inglisest. Säärane vahekord kehtib enamvähem ka teislit turgudelt saadud hindade kohta ja arvatavasti ka k. a.

Munaturuseisundi kujunemise väljavaateid. *Future Prospects.*

Kanamunakaubanduse ülevaatest nähtus, et tähtsamad maailmamunaturgu varustajad maad on viimasel ajal Taani, Holland ja Belgia. Neist maist on pakkumise kujunemine olulise tähtsusega maailmaturu-munakaubanduse läbikäigu kujunemisele.

K. a. esimesel veerandaastal on munade eksport nim. maist näidanud tõusu, mis on

teatavaks näitajaks, et tänavu maailma-munakaubandus on suurem kui e. a. Teisalt nähtub, et välismunade tarvitus Saksas on näidanud tunduvalt tõusu. Nii imporditi k. a. esimesel veerandil Saksa 56% mune enam kui m. a. samal ajal. Kuna Saksa sissevedu suurenes tunduvalt, vähenes sissevedu Inglisse 28%. Kanamunade sisseveo suurenemist Saksa on kahtlemata põhjustanud sisemaise munatoodangu vähenemine, kuna kanade arv on viimaseil aastail vähenenud pidevalt. Seega jääb pakkumise ja nõudmise vahekorra kujunemine tänavu enamvähem sarnlevaks e. a. vahekorraga.

Munahinna liikumise analüüsil võime panna tähele, et pakkumise mõjustused munahinna kujunemisele on õieti minimaalsed. Seevastu on tähtis nõudmine, s. o. teiste tootainete hindade ehk üldiselt rahvaste majandusseisundi kujunemine. Majandusseisundi halvenemine tõi kaasa ostujõu nõrgenemist ning tõrjus ühtlasi munad kui suhteliselt kallid toidained laiemate ringkondade toidukorvist eemale.

Seisundi paranemisega hakkab suurenema munatarvitus ning paranema ka hinnad, kuigi pakkumine võib näidata tõusutendentsi (Viimane nähtus avaldus meil siseturul kujukalt m. a. suvel.). Seega tuleb munahindade edasisi väljavaateid rajada peamiselt majandusseisundi kujunemisele suuremais tarvitajais mais.

Kuna tänavu põllumajandussaaduste hindade tase väliseturul on tõusnud, ning majandusseisund paljudes mais soodus, on munahindade kujunemise edasised väljavaated võrdlemisi rahuldavad. Samuti on meil kanamunade realiseerimisvõimalused tänavu soodsad, kuna Saksa võime eksportida ca 32 milj. muna ja sealne hind on kõrgem kui teisel turgul. Seetõttu tuleb meil kanapidamisele kui rahuldavalt tasuvale käitisharule juhtida tähelepanu ja seda võimaluse piires laiendada.

KEVADINE PÖLLUTÖÖRIISTADE TURG.

AGRICULTURAL IMPLEMENTS MARKET.

O. Lutter.

Põllutööriistade alal rikastub järjest kodumaal valmistatud toodete arv. Senistele

tuli lisaks ETK põllutööriistade tehas Kopolis. Ehkki tehas on alles asutamisejärgus

ja palju aega ning tööjõudu kulub oma seadise valmistamiseks ja kohaleasetamiseks, on viimane suutnud juba rahuldada meil põllumehe ostujõu paranemisega tekkinud elavamast nõudmist ajakahaste põllutööriistade järele. ETK alustas tgevust juba m. a., lastes müügile väikesel määral loorehasid ja vedruäkkeid, milledest tundus tarvitajaskonnas kõige suuremat puudust. Tänavu laiendati artiklite valmistamist kultivaatorite, seemendusatrade ja viljasortijate näol. Pearõhku on pandud tehaseis masinriistadele meie oludele vastavuses kõrges kvaliteedis ja ühtlases turuvarustamises, mis tagavad viimaste kindlat levikut.

Kodumaises tööstuses on uudisartiklina praegu käsil eeltööd meie olude kohase niidumasina valmistamiseks. Samuti on kavatsusel juba sügishooajaks lasta välja 15 väiksemavõimelist rehepeksumasinat (20—28 tollilise trumliga). Kuna senini moodustasid niidumasinad ja rehepeksumasinad sisseveetavaist põllutöömasinriistades kandvama osa, oleme viimaste tootmisega kodumaal asunud juba peagu täielikult põllutööriistadega ja -masinatega enda varustamisele, milleläbi jääb ka tunduvalt väiksemaks vaalutaväljavool.

Endiselt varustab turgu ka A/S. Franz Krull, kellel tänavu põllutööriistade alal puuduvad uudisartiklid, kuid kes on siiski mitmedki ilmnenuid puudused varem turulelastud artiklite juures kõrvaldanud viimaste täiendamistega. Lähemas tööokavas seisab ka A/S. Krullil niidumasina valmistamine. Teisist põllumeestele enamtuntud põllutööriistade valmistajaist oleksid a/s. Lellep Tartus, Lõhmus ja Pojad Rakveres, Austa Elvas j. m. t.

Tänavukevadine põllutööriistade turg on jäänud üksikute masinate ja riistade poolest eelmise kevade tasemele, kuid ostude alal on iseloomustavaks küljeks eelmisest kevadest elavam nõudmine.

Kodumaises tööstuses valmistatud kui ka välismaise päritoluga põllutööriistu on saada-val ETK-s, Tallinna Majandusühisuses, A.-S. „Estaklandis“ ja teisis suuremais põllutööriistade müügiga tegelevais kaupluis ning maalasuvais tarvitajate- ja majandusühisuis. A.-S. „Estakland“ kaupleb peamiselt suure-

mate artiklitega, nagu rehepeksugarnituurid, traktorid ja nende tööriistad.

Valmistoodete hinnad on üldiselt kõrge-mad läinudkevadisest tasemest. Hinnakõvenemine on üksikute artiklite juures lahku-minev. Nii on suurem hinnatõus tabanud hobuserehasid, millede praegune hind ületab 15% l. a. samaaegse taseme, kuna väiksem kallinemine esineb reaskülvimasinail, kus hinnatõus võrreldes m. a. on 3—5%. Teiste põllutööriistade hinna kallinemine kõigub eeltoodete vahel. Praegu maksuvad A/S. Fr. Krulli vabrikus valmistatud T, TF ja PS ühehobuseadrad 24 kr, 1½-hobuseadrad — 32 kr ja 2-hobuse omad 35 kr, kuna tüüp PS2a, mida ka võib tarvitada soo- ja uudis-maakünniks, maksub 38 kr. Kergete muldade jaoks sobiv silinderhõlmaga R. Sacki tüüpi adra SE7 hind on 34 kr ja sama tüüpi SE9 maksub 42 kr. A/S. Fr. Krulli vabri-kus valmistatud seemendusadra S3 (3-sa-haga) maksub 110 kr, kuna sama tüüpi ETK seemendusadra hinnaks on 105 kr. Vene flõtheri tüüpi CH 4-sahalise hind on 80 kr.

Kartulimuttide hind on ühe hobuse oma-del 17.50 kr ja kahehobuse omadel 19.50 kr. Fr. Krulli sik-sak-äkked maksuvad 1-raa-miga (ühele hobusele) 12 kr, 2-raamiga (1½ hobusele) 22 kr ja 3-raamiga (2 ho-busele) 32 kr. 6-raamiga seemendusäkke hind on 39 kr, kuna sama äke 5-raamiga maksub 32 kr. Soome originaal-hankmo-äke nr. 1 maksub 121 kr, kuna sama äke nr. 2 hinnaks on 126 kr. Vene taldrik-äke — randaal 8 taldrikuga, taldriku läbimõõt 18", tihes transportatuste vedrupli a 2-rattalise eelikuga maksub 165 kr, kuna sama tüüpi 10-taldrikuse hind on 180 kr. Müügilole-vad vedruäkked (Krulli ja ETK vabrikust) maksuvad: 5 piiga 27 kr, 7 piiga 33 kr ja 9 piiga 39 kr.

Kultivaatorite hinnad kr:

	A/s. Fr. Krull	Vene	ETK
5 piiga	64	52	64
7 „	68	63	68
9 „	73	—	—

Kaksiktaldrikutega reaskülvi-ma-si-nate alal on üksikute firmade hinnad tun-duvalt lahkuminevad. Nii maksub Deering 9-realine 395 kr ja 11-realine 440 kr.; vene 6-realine 200 kr, 8-realine 225 kr, 10-rea-

line 255 kr ja 12-realine 288 kr.; Lellepi (Deering tüüp) 7-realine 270 kr, 9-realine 310 kr ja 11-realine 350 kr.

Hobuserעהad el on järgmised hinnad: A/S. Fr. Krulli rehad 6½ jalga laiad (28+2 piid) 145 kr ja 8 jalga laiad (30+2 piid) 150 kr. Sama laiusega ETK rehade hind on 140—145 kr.

Rohuniitjaist maksub Deering 3½ jalga lai, õlikarbiga ja terasratastega 280 kr, kuna sama tüüpi 4½ jala laiusega masina hind on 295 kr. Vene 3½ jala laiused ja õlikarbiga malmratastega maksuvad 260 kr ja 4½ jalga laiad ilma õlikarbiga 240 kr. Deering viljalõikaaja hind 5 jalga lai õlikarbiga on 450 kr, kuna sama laiusega ja samuti õlikarbiga vene viljalõikaaja hind on 335 kr.

Kodumaal valmistatud põllutööriistad on varustatud rikkalikult tagavaraosadega, milliseid on saada eranditult igas jae-

müügikohas. Nii maksub ainult taotud lõikamata adratera (toortera) kg 41 s, kuna valmisterade kg hind on 49—54 s. Ühepaksune painutatud ja aukudeta adrahõlm, mis on kohane kõigile „Teguri“ ja „Rasevsky“ adratüüpidele, maksub 53 s kg, kuna sama hõlm aukudega on 3 s kg-ilt kallim. Soomusterasest adrahõlma kg hind on 115 s. „Deering“ tüübilise vedruäkke piikomplekt maksub 1.75 kr, piioots eraldi 32 s ja piioots noakujuline (kombineeritud põllu- ja heinamaaäkke jaoks) 45 s. Originaal „Deering“ vedruäkke piikomplekti hinnaks on 1.90 kr. Deering originaalkultivaatori piikomplekt maksub 2 kr „Ventzki“ tüübilisel kultivaatoril maksub piikomplekt 1.75 kr, kuna eraldi ostes maksub piioots 30 s, hanejalg 60 s, abivedru 45 s ja piikinnitusosad 90 s. Malmist rullrõnga kg hind on 39 s, mis on kõrgem eelmise aasta kevadisest hinnast 2 s.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

SAKSA KALAKAUBANDUS 1936. A. — GERMAN FISH TRADE IN 1936.

Varem oli Saksa meie kala- ja kalakauba suuremaks tarvitajaks, kuid 1933. a. seal kehtimahakamud kõrged sisseveotollid ja devisa kitsendused mõjusid takistavalt meie kalakauba väljaveole.

Kitsendavad määrused puudutavad peamiselt magevee-kalaliike, eriti angerja, koha, haugi j. t., millised meie väljaveos moodustavad tähtsama osa, kuna merekala sisseveos püsivad ikka veel soodsamad võimalused, mistõttu m. a. sissevedu näitab isegi tõusu.

Et vähendada ka välismaise merekala sissevedu, on Saksas käimas hoogus tegevus oma maa merekalatoodangu tõstmiseks. Saksas tõusis merekalatoodang 1. a. 600 milj. kg-le, aasta varem 478 milj. kg, seega viimase aasta kestel suurenemine 122 milj. kg.

Vaatamata suurenenud oma maa merekalatoodangule on Saksa kalakauba järele siiski nõudmine nii suur, et turundute rahuldamiseks vajatakse veel suurel kogusel välismaist kala ja kalakaupa.

	1936		1935	
	milj. kg	milj. RM	milj. kg	milj. RM
Merekalatoodang . . .	599,3	105,8	478,0	83,8
Merekala sissevedu . . .	241,4	48,0	217,8	44,6
Kokku	840,7	153,8	695,8	128,4

Arvates sellest kogusest maha ekspordiks ja kalajahuvalmistamiseks määratud partiid jääb Saksa oma maa tarvituseks kaugelt üle 800 milj. kg.

Sisseveetud kogused osituvad rühmadesse:

	1936		1935	
	milj. kg	milj. RM	milj. kg	milj. RM
Värske heeringas ja kilu	138,7	16,5	123,2	14,3
„ merekala . . .	18,9	6,4	15,9	5,6
Soolatud heeringas . . .	65,9	13,5	60,5	12,8
Tõõletud kala . . .	4,0	2,4	3,2	2,2
Kalakonservid . . .	13,9	9,1	14,8	9,5

Eestist on eksporditud viimase kahe rühma kuuluvaid kalasaadusi: tõõletud kaladest — suitsukilu ja soolatud kilu; kalakonservidest — kilu toosides ja sprotte õlis; kuid ka nende sissevedu on viimasel ajal vähene-

nud. L. n. veeti välja vaid kalakonserve 7750 kg, 1932. a. — 16.000 kg ja suitsukilu 94 000 kg. Suitsukilu on nõutud ka viimaseil aastail, kuid ebaõnnestunud kilusaagi ja kõrgete kiluhindade tõttu meilt ei teostatud väljavedu.

Värske heeringa ja kilu sissevedu moodustab tähtsama osa, näidates l. a. isegi tunduvat tõusu. Neid saadusi tarvitab peamiselt Saksa kalakonservitööstus suitsu, marineeritud ja konservitud kalade valmistamiseks.

Värske kilu ja räime väljavedu meilt ei ole senini teostatud. Läbirääkimisi on peetud, kui tegelikkusemi ei ole jõutud. Peale merekala ja töötletud kalasaadusi veab Saksa sisse võrdlemisi suurel kogusel ka elus- ja värske-magevee-kalaliike. M. a. veeti sisse 3,5 milj. kg, aasta varem 2,7 milj. kg, seega on tõusnud ka värske-mageveekala sissevedu.

	1936	1935
	milj. kg	milj. kg
Karbikala, elus	0,7	0,6
Teised mageveekalad, elus .	1,7	0,8
Magareekalad, värsked . .	1,1	1,3

Elus- ja värskekali rühmas omab suurimat osatähtsust angerjas, koha, haug, lõhi jt.

Suurima koguse annab Taani 1,7 milj. kg, Rootsi 0,5 milj. kg, Kreeka 1 milj. kg, Eesti ainult 80 tuh. kg., teised maad väiksemaid koguseid.

Kuigi kalakauba sissevedu Saksa on üldiselt suurenenud, on meie kaubatarvitus vähenenud. Nii veeti meilt välja 1937. a. (meie andmete järgi) koguseid 116 247 kg, sellest angerjat 58 000 kg, koha 44 000 kg ja teisi kalakaupu, kuna 1936. a. oli väljaveokogus 119 459 kg.

RAUDTEETEGEVUS MÄRTSIS 1937. a. ACTIVITY OF RAILWAYS IN MARCH 1937.

K. a. märtsis oli märgata kaubaveos väikest langust võrreldes m. a. vastava kuuga, mis oli aga eelavam k. a. eelmisest kuust. Veetud kaubakogus langes l. a. 241 tuh. tn-lt 236 tuh. tn-le ehk 2,1%, kuid ületas k. a. eelmise kuu 11,6%. Veetud kaubakogus langes peamiselt kohaliku veo arvel, kuna välisvedu püsis 6 tuh. tn-ga võrdne mõlemal tegevusaastal, kuid ületas eelmise kuu peagu poolteiskordselt (6,2:4,2 tuh. tn vastu), millest ca 85% osutus importkaubaks. Võrreldes veetud kaubakogust tn-km-ga näeme suuremat kahanemist, nimelt 8,8% ehk 22 561: 24 734 tuh. vastu l. a., mis oli tingitud keskmise veokauguse lühenemisest. Teatud osatähtsus langeb välisveo keskmise veokauguse lühenemisele ja tn-km arvu vähenemisele, esimene ca 50%, teine 47,8%. (Keskmine veokaugus välisveol 56,4:111,7 km., kohalikul veol 96,6:104,4 km. ja välisveo tn-km 350: 670 tuh. vastu aasta varem.). Eelmise kuuga võrreldes näeme märtsis kaubaveos hoogsat tõusu, mis ületab koguselt 11,6% ja tn-km 19,8%.

Reisijate liikluses püsib tõusutendents, mis

ületab tänavu mulluse arvult 11,8% ehk 298 tuh. vastu ja reis-km 30,1% ehk 26 200:20 131 tuh. km. vastu aasta varem. Arvuliselt moodustavad lühimaasõitjad 50,9% ja reis-km. 12,5% reisijate liikluse üldarvudest. Eelmise kuuga võrreldes suurenes reisijate liiklus arvult 15,6%, reis-km. 34,9%.

Pagasivedu oli 0,6 tuh. tn-ga võrdne mõlema tegevusaasta märtsis, kuna tn-km. arv tõusis mulluselt 42 tuh.-lt 49 tuh.-le ehk 16,7%.

Märtsi tulude esialgne kokkuvõtte näitab tõusu. Tulude läbikalk oli tuh. kr.

	1937	1936	±%	±% eelm. kuuga
Üldse	1294	1111	+11,1	+37,3
Sellest:				
reisijateveost . .	446	351	+27,1	+38,3
pagasiveost . . .	28	24	+16,7	+21,7
kaubaveost . . .	734	722	+ 0,7	+37,5
mitmesug. tulu	26	14	+85,7	+30,0

Osatähtsusest suurim tululiik — kaubavedu — on peagu võrdne mõlemal tegevusaastal, vaatamata kaubaveo kahanemisele, mis on osaliselt seletatav kõrgema tariifiga veetava kaubakoguse tõusuga. Märtsis kaubaveost laekuv tulu ületas eelmise kuu

37,5%, mille osaliseks põhjustajaks oli kaubaveo aktiivsus. Elavnenuid reisijatevedu põhjustas ka tulude suurenemist, mis ületab mulluse 27,1% ja k. a. eelmise kuu 38,5%.

Ka osatähtsuselt väiksemad tululiigid näitavad tõusu. Üldsummas suurenes tulu võrreldes mullusega 11,1% ja eelmise kuuga 37,3%.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

● 1936/37. eelarveaasta kestel andis Majandusministeeriumi Tööstusosakond tööstusettevõtete asutamiseks, ehitiste püstitamiseks või korraldamiseks ja töötamiseks 194 luba. Ettevõttesse mahub tööle 4368 töelist ja töölerakendatud mehaaniline jõud moodustab 4033 hj, millest on elektrijõudu 2313 hj ja aurujõudu 1370 hj, ülejäänud koosneb nafta- ja imevgaasimootoreist ja veeturbiinest. Aurujõud on rakendatud tööle peamiselt puutööstuses ja ehituskividevabrikuis.

● Jätkuv toornahkade väljavedu, mis tõusis m. a. 596 tn-le (1935. a. 429 tn) tekitab kodumaisele nahaparkimistööstusele juba muret toormaterjali hankimisel, sest ka maailmaturult ei ole toornahku kerge saada. Nii on müüjana langenud välja Hispaania ja hiljuti keelas Prantsuse toornahkade väljaveo. Saksa lõpetas valmishahkadelt eksportpreemia maksmise. Kujunenud olukord on sundinud üht meie suurema nahaparkimisvabriku juhatust võtma päevakorraks tegevuse vähendamise kiisimust, mis puhul tuleks vallandamisele ka osa töölisi.

Majandusministeerium andis loa:

● Templitöökoda H. Kiiver, Tallinnas, ühe graveerimis- ja kopeerimismasina ostuks Saksast 3800 kr väärtuses.

● A/S. Uus Balti metsatööstus, Tallinnas, 2 auru-kondensaatori, 9 ventilaatori ja osade ostuks Soomest 584 kr väärtuses.

● ETK-le, Tallinnas, 1 tuubitäitmis- ja 1 -sulgemismasina ostuks Saksast 400 kr väärtuses.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● A. Lebevohl'ile, Patküla vallas, Valgamaal, mehaanilise puutööstuse sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 10 töelist. Jõuandjaks elektrimootor. Valmistatakse mitmesuguseid ehitusosi ja muid tisle-ritöötoteid.

● K. Veskus'ele, Tallinnas, Uus 23 veskitööstuse „Mars” sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 23 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogu jõuga 18 hj. Valmistatakse mitmesuguseid veskimasinaid ja seadiseid.

● O/Ü. „Tallinna külmutushoone”, Tallinnas, Baikovi sillale külmutushoone ehitamiseks.

● Kariste turbatööstus — E. Kink & Ko, Vana-Kariste vallas, Pärnumaal, turbatööstuse sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 30 töelist. Jõuandjaks 22,5 hj. diiselmootor ja töömasinaks Fr. Krull'i turba-löikammasin.

● A. Pfeiffer'ile, Tallinnas, Tondi 27-a. puukontsadetöökoda sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 12 töelist. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 14 hj. Valmistatakse puukontsi jalanõudetööstuse tarbeks.

● A. Haav'ale, Tallinnas, S.-Karja 21 kliiseedetöökoda sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 12 töelist. Jõuandjaks 0,5 hj. elektrimootor. Valmistatakse igasugu kliiseid.

● K. Ruus'ile, Tallinnas, Telliskivi 58 keskkütte- ja vesivarustistööstuse „Thermoo” sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 9 töelist. Valmistatakse keskkütte- ja vesivarustistarbeid, nagu katlaid, veeanumaid, radiaatoreid jms.

● T/Ü. V. Tamman & Ko, Tartus, Sõbra 56 puusaadustevabrikku „Tarm” sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 9 töelist. Jõuandjaks 85 hj. lokomobiil. Valmistatakse puukontsi jalanõudetööstuse tarbeks ja põrandaparketti kuuse-, männi-, tamme- ning saarepuust.

● H. Luts'ule, Viljandis, Mulgi 5 sisseatud sae- ja jahuveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 25 töelist. Jõuandjaks 130 hj. aurumasin. Valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali, puitvilla ja jahvatatakse teravilja.

RAHANDUS

PANGAD 1936. a. JA 1937. a. ESIMESEL VEERANDIL.

ACTIVITY OF BANKS IN 1936 AND THE FIRST QUARTER OF 1937.

M. a. majandustegevuse alal paistis silma peagu üldine läbikäikude suurenemine. See areng kujunes selgemalt välja sügiskuil. Nimetatud aasta aeg on majandustegevuselt tavaliselt elavamaid. Ent möödunud sügisel alanud hooaegset tegevuse elavnemist paisutas erakordseks hoogustunud investeerimistegevus.

Tagasihoidlik krediitide kasv, mis algas 1934. a. aktsia- ja tähtsamail ühispankadel, on kestnud mõningate võngetega enamvähem ühtlaselt kuni 1936. a. sügiseni, mil kasvu kiirus hüppeliselt suurenes. Uusi krediite mahutasid nimetatud pangad jaan.—aug. 1934. a. 1,4 milj. kr., 1935. a. 3,3 milj. kr. ja 1936. a. 4,3 milj. kr. ning sept.—dets. 1934. a. 1,5 milj. kr., 1935. a. 2,0 milj. kr. ja 1936. a. 8,4 milj. kr. Laenude juurdekasv müüu üldsummas (+12,7 milj. kr.) enam kui kahekordistus ja aasta viimasel kolmandikul neljakordistus võrreldes 1935. a. Seejuures ei ole arvestatud garantiilaene, millised 1936. a. suurenesid ligemale poole võrra (+3,9 milj. kr.).

Nagu 1934. ja 1935. a., osutus hoiuste kasv ka 1936. a. kiiremaks laenude kasvust. Viimaseil aastail pidevalt kestnud inimtööjõu rakendusvõimaluste laiendamine ja eriti tasuvuse suurenemine põllumajandustegevuse alal olid tähtsamaid hoiutegevust soodustavaid tegureid. Ent tähelepanuväärne osa mängisid siin veel uued majandusringkäiku tulnud investeerimisele määratud krediidid, millised ajutiselt kuni tarvituseni valgusid samuti erapankadesse. Üldsummas andis hoiuste juurdevool aktsia- ja tähts. ühispankadele 1936. a. 18,9 milj. kr. Eriti intensiivne oli kasv detsembris, tingitult jooksvate arvete % juurdearvamisest. 1936. a. juurdetulnud hoiuseist jäi $\frac{1}{3}$ laenudena välja andmata. Valdav enamus sellest mahutati väärtpapereisse (+4,4 milj. kr.). Võlaarvete ja kassareservi seisus 1936. a. algul ja lõpul ei ilmnenuid suuri lahkuminekuid.

Tegevustulemuselt kujunes m. a. eelmisest soodsamaks aktsia- ja tähts. ühispankadele. Esimesed näitasid tegevusaasta puhas-

kasuna 686 tuh. kr. ja viimased — 340 tuh. kr. (1935. a. 521 tuh. kr. ja 283 tuh. kr.).

K. a. esimesel kolmel kuul jätkasid laenuid hoogsat kasvu. Uusi laene anti aktsia- ja tähts. ühispankade poolt kokku 8,7 milj. kr., mis on enam kui eelmisel aastal samal ajal 3,8 milj. kr. võrra. Lisakrediidid läksid suuremosalt metsatöötlemiseks väljaveoks, suurtööstusele, ehitustegevuse arendamiseks jne. Krediidi üldsummast andsid üle $\frac{3}{4}$ aktsiapangad. Hoiuste juurdevool aasta esimesel veerandil on tavaliselt mõõdukas, tingitult hooaegselt rahtatarvituse suurenemisest. Nii andis juurdevool jaan.—märtsis 1934. a. 2,6 milj. kr., 1935. a. 1,8 milj. kr. ja 1936. a. 3,6 milj. kr. K. a. mitte ainult puudus juurdekasv, vaid koguni ilmnes väike koondumine. See asjaolu iseloomustab lisakapitali rakenduse ulatust viimasel ajal. Hoiutegevus kahtlemata ei katkenud ja hoiuste juurdevool pankadesse tegelikult ei vähenenud ka tänavu; suurenes vaid hoiuste tagasivool omanike valdusse otseste rakendusvõimaluste avardamisel.

Pankadevahelised hoiused vähenesid 1. I.—31. III 37 1431 tuh. kr. Seega kestis teiste hoiuste kasv, ehkki aeglase, ka k. a. andes esimesel veerandil 1178 tuh. kr. Hoiuste ja laenude vahelise pinge suurenemine ei ole siiski veel mõjutanud märgatavalt intressimäärade taset. Hoiuste tase, lähenedes viimaseil aastail pidevalt laenude tasemele, saavutas selle peagu 1936. a. lõpul (vahesumma aktsia- ja tähts. ühispankadel kokku 1 milj. kr.). Tänavu hoiuste kasvu katkemise järelduel paisus vahesumma 31. III taas 10 milj. kr. Ühtlasi on hakanud jälle avalduma kasvukalduvus pankade võlaarvete juures. Selle ulatuse hindamisel tuleb arvestada võlaarvete ajutist kõrgseisu aastavahetusel. Sellele vaatamata ületas märtsi seis aasta lõppseisu 2,3 milj. kr. võrra (võlaarved ja pass. korrespondendid kokku), kuna võrreldes novembriseisuga moodustas võlaarvete suurendamine 5,8 milj. kr.

Eesti pangaga jooksvad arved suurene-

Pankade arvetesels (1000 kr.). — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 Kr.).

	31. III 1937	31. XII 1936	31. III 1936	31. XII 1935	Muutus — Change	
					31.XII.36— 31. III. 37	31. XII 35— 31. III 36
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:						
Hoiusummad — Deposits	52 144	53 110	44 508	42 159	— 966	+10 951
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	12 199	11 285	11 773	12 443	+ 914	— 1 153
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	12 213	11 080	10 734	10 880	+ 1 133	+ 200
Laenud — Loans	66 710	60 043	57 222	53 600	+ 6 637	+ 6 443
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	3 702	5 475	3 944	3 523	— 1 776	+ 1 955
Garantid — Guarantees	12 286	11 200	9 355	7 805	+ 1 083	+ 3 895
Väärtpaberid — Securities	7 809	7 601	5 231	4 486	+ 308	+ 3 115
Kassareserv — Cash reserves	5 084	7 166	4 756	8 015	— 2 082	— 849
TAHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:						
Hoiusummad — Deposits	41 025	40 312	33 545	32 539	+ 713	+ 7 973
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	399	905	682	789	+ 6	+ 116
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	2 949	2 720	2 620	2 591	+ 229	+ 129
Laenud — Loans	36 442	34 407	29 436	28 117	+ 2 035	+ 6 200
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	1 328	1 373	792	861	— 45	+ 512
Garantid — Guarantees	1 024	745	1 048	695	+ 279	+ 50
Väärtpaberid — Securities	3 507	3 441	3 093	2 177	+ 66	+ 1 264
Kassareserv — Cash reserves	6 426	7 493	6 689	6 529	— 1 067	+ 904
KOKKU — TOTAL:						
Hoiusummad — Deposits	93 160	93 422	78 048	74 498	— 253	+18 924
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	13 098	12 190	12 435	13 232	+ 908	— 1 042
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	15 162	13 800	13 354	13 471	+ 1 362	+ 329
Laenud — Loans	103 152	94 450	86 658	81 717	+ 8 702	+12 733
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	5 030	6 851	4 736	4 384	— 1 821	+ 2 467
Garantid — Guarantees	18 310	11 945	10 413	8 000	+ 1 365	+ 3 945
Väärtpaberid — Securities	11 416	11 042	8 324	6 663	+ 374	+ 4 379
Kassareserv — Cash reserves	11 510	14 659	10 445	14 544	— 3 149	+ 115

sidi m. a. 1,6 milj., ulatudes aasta lõpul 31,6 milj. kr. Juurdevool toimus valitsuse summade osas (+3,9 milj. kr.), kuna pankade (—1,7 milj. kr.) ja teised arved koondusid (—0,6 milj. kr.). Hoolimata jooksvate arvete paisumises avalduvale pangatähtede eraldumisele ringkäigust suurenes käibel olev pangatähtede summa aasta kestel 4,4 milj. kr., tõustes aasta lõpul 44,5 milj. kr. Pangatähtede summat tõstsid lisakrediidid (+3,0 milj. kr.) ja välisvaraost (5,1 milj. kr.). 1937. a. esimesel veerandil arenes Eesti Panga tegevus samasuunaliselt, kuid üldiselt hoogsamalt endisest. Jooksvad arved jätkates kasvu valitsuse (+4,4 milj. kr.) ja teiste

(+1,2 milj. kr.) arvel ning koondudes pankade arvel (—1,0 milj. kr.) ulatusid märtsi lõpul 36,2 milj. kr. Samal ajal paisusid pangatähted liikvel 2,7 milj. kr. (31. III 37 47,2 milj. kr.). Krediitide summa peagu ei muutunud (31. III 37 26,1 milj. kr., 31. XII 36 25,9 milj. kr.). Välisvara kasvades kattevara osas (+8,4 milj. kr.) ja kahanedes muus osas (—2,2 milj. kr.) moodustas märtsi lõpul 51,6 milj. kr. Kattevara jooksvaist kohustisist kiirem kasv, mis toimus osalt väljaspool kattevara oleva välisraha arvel, tõstis katteprotsendi 1936. a. 5,5% (31. XII 56,5%) ja 1937. a. esimese veerandi kestel 5,1%, nimelt märtsi lõpuks 61,6%-le.

LAEVANDUS

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Prahiturg nädalal kuni 5. V oli kindel ning laevade nõudmine paljudes vedudes ületas pakkumise. Puudust tundus eriti 5000—8000 dw. tn. laevadest, milledest oli suur osa tegevuses viljavedudel ja teisel ookeanivedudel. Kuna aga vahepeal ka P.-Euroopa sadamad vabanesid jääst ja vajavad vastavat

tonnaži, kõvenesid sealsed prahid veelgi, eriti metsavedude alal, kus prahid on tõusnud üle 1929. a. taseme, ületades miinimumnormid kuni 20/—, eriti propsideveo alal. Seetõttu tõusid ka ajalepinguprahid, kus näiteks 4100 dw tn laevast maksti juba 1900 £ või üle 9/ —per tn. Ka Vahemere basseini pra-

hid, eriti süteveol sinna tõusid, olles näiteks Cardiffist Aleksandriasse 13/—, Inglise ida rannast kuni 15/—. Ka tagasiveoprahid on soodsad, mistõttu need veod tõmbavad suuremat tonnaži Promptlaadungeid Balti merest on veel vähepoole, eriti väiksemale laevadele, kuid juuniks on juba metsaveod täies hoos. Ajalepingul tõusid 2000 dw. tn. laevade prahid kuni 10/— per tn. 6 kuu prahtimisel ja 6000—7000 tn. laevadest makstakse 7/—8/— per tn. Toome järgnevalt mõned iseloomustavad prahtimised viimasel nädalal:

Metsamaterjal:

600 std. propse Riia/Hull 41/3
 650 std. DBB Norrköping/Tyne 40/— mai
 850/900 std. propse Soome/Calais 15/— üle miinim., 4 reisu
 655 std. DBB Arhangel/Birkenhead 65/— juuni
 665 std. DBB Arhangel/Granville & Brest 70/— juuni
 950 std. Kem/Hull 55/9
 1685 std. Kem/London 53/9

680 std. Arhangel/Aberdeen 56/6

900 std. Arhangel/Grimsby 51/9

Ajalepingud:

4100 dw. tn. laev, 1900 £ kuus, s. o. 9/8 per. tn.

Sõed:

2300 tn. Tyne/Helsinki 7/8 mai
 6600 tn. Cardiff/Port-Said 13/— mai
 6000 tn. Rotterdam/Aleksandria 13/— mai
 7600 tn. Gdynia/P.-Said 16/— mai
 3000 tn. Hull/Aalborg 6/— mai
 3800 tn. Hull/Riia 8/— juuni
 2200 tn. Hull/Riia 7/8 juuni
 2700 tn. Cardiff/Algires 13/— mai
 1600 tn. Newcastle/Aarhus 7/— mai
 2800 tn. Newcastle/Gibraltar 12/— mai
 3200 tn. Rotterdam/Sfax 15/— mai

Mitmesugused:

275 000 kub. j. puuvillaseemned Aleksandria/Hull 17/— mai
 198 000 kub. j. mullapäkkid Saloum ja rand/Contt 42/6 juuni
 kui Bordeaux 45/—
 180 000 kub. j. mullapäkkid Gambia j. t./Rotterdam 45/—
 7 000 tn. suhkur S. Domingo/M. K., Cont 26/6
 6000—8000 tn. villi S. Lorenzo/p. p. U. K. 34/—31/—
 Villi Kanadast/U. K. 3/— per. gr.

TALLINNA SADAM APRILLIS. — TALLINN HARBOUR IN APRIL 1937.

Aprillis oli Tallinna sadamas tegevus juha suviselt elav. Laevade läbikäik välissõidus ulatus mahu järgi 117 127 net. reg. tn. eelmise kuu 78 290 net. reg. tn. vastu.

Ka kaupavedu laevadel Tallinna ja välisriigisadamate vahel oli aprillis suurem kui märtsis. Kaupade läbikäik ulatus 60 592 tn-le eelmise kuu 50 457 tn. vastu, suurenedes 20,1%. Läbikäiku tõstis aprillis tunduvalt suurenenud väljavedu. Aprillis veeti nimelt kaupu välja 28 616 tn. eelmise kuu 20 299 tn. vastu. Ka oli käesoleva aprilli väljavedu suurem m. a. aprillist (24 704 tn.). Suurenemisele vaatamata jääb aga väljavedu tänava aasta esimese nelja kuu jooksul samale tasemele nagu m. a. samal ajal, tõustes 87 000 tn-le.

Sissevedu aasta algusest maini ületab

väljaveo, olles 99 888 tn, samuti on ta suu-rem sisseveost m. a. esimesel neljal kuul 12,3%.

Lippude järgi veeti aprillis kaupu sisse 35,0% eesti laevadel ja 35,4% Saksa laevadel; teiste lippude osatähtsus oli väike. Väljaveos on samuti eesti ja saksa laevadel suur osatähtsus, nimelt 32,8% ja 30,1%, mille kõrval ka briti laevadel veeti 15,3% kogu väljaveost.

Reisijaid tuli aprillis välisriigist laevadega Tallinna 834 ja väljus 887. Üldse ulatub reisijate läbikäik tänava esimese nelja kuu jooksul 5 338 reisijani eelmise aasta 5347 vastu.

Rannasõidus oli aprillis võrreldes märtsiga märgata samuti elavnemist.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VOITURG. — BUTTER MARKET.

M. n. ilmnnes võiturul hindade langus. Ees-
 ti võihinnaks noteeriti Manchesteris 105—
 107 š cwt e. n. 111—114 š. vastu. Taani või-

hind langes Londonis 108—110 š-le cwt, s. o.
 keskmiselt 6 š. cwt-lt. Vastavalt hindade lii-
 kumisele ja väljaveetud võikoguste vahekorra

kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie vöihinnaks 136 s. kg e.n. 142 s. vastu. Turutendents vaikne.

Vöi sissevedu Inglisse oli k.a. aprillis Uus-Meremaalt ja Austraaliast 879 900 kasti mäntsi 894 400 kasti ja m. a. aprillil 959 300 kasti vastu. Samult mailt arvatakse mais vöi sissevedu 694 000 kastile e. a. sama kuu 912 000 kasti vastu. Teisalt vöib aga arvata, et juunis ja juulis on vöipakkumine nina maist suurem kui e. a. samul kuul. Üldiselt näitab aga vöitoodangu kujunemine lõunapoolkeramais sesoonset vähenemist.

Vöitagavarade liikumine Inglises näitab vähenemist, kuid püsib kõrgemal kui e. a. samal ajal. Nii oli vöid külmutusmajades 24. IV s. a. 590 000 kasti e. a. sama aja 400 000 kasti vastu. Seega on vöitagavarad tänavu suuremad ligi 50% kui m. a. samal ajal.

Vöihindade liikumine Inglises toimus aprillis kõrgemal tasemel kui m. a. samal ajal. Nii paranesid vöihinnad: Taani — 8%, Uus-Meremaa 19%, Austraalia 19% ja Eesti 18%. Sellest nähtub, et vöituruseisund muutus aprillis ja märtsis soodsamaks kui m. a. samal ajal. K. a. jaanuaris ja veebruaris oli aga hindade tase madalam e. a. sama aja hindadest.

PÖLLUMAJANDUSLIK VALJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas.		1937. a. 1. I kuni 9/V	1936. a. 1. I kuni 10/V	1935. a. 1. I kuni 12/V
	3./V— 9/V 1937	26./IV— 2/V 1937			
VÖI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	—	340,4	2823,3	2173,7	2444,1
Sellest:					
Saksa . . .	—	102,1	1229,3	1038,0	904,9
Inglisse . . .	—	238,3	1418,6	1044,1	1310,2
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
<i>Eggs (1000)</i>	—	1265	1282	1970	5748
Sellest:					
Inglisse . . .	—	306	306	648	5155
Saksa . . .	—	959	976	188	297
PEEKON					
(tonni) —					
<i>Bacon (tons)</i>	—	86,5	719,8	824,8	814,6
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	459,6	119,4	3665,1	4540,9	2958,6
Sellest:					
Inglisse . . .	436,6	—	1443,6	2367,4	2354,6
Belgiasse . . .	—	40,6	181,4	231,8	70,3
Soome . . .	—	7,5	170,3	846,4	11,2
Saksa . . .	23,0	69,0	1198,5	177,0	430,8
Prantsusse . . .	—	—	522,1	1824,4	10,3

K. a. aprillis veeti meie vöid välja 820,2 tn e. a. sama kuu 569,5 tn vastu. Seega näitas vöiekspordit k. a. aprillis tõusu 44,0%. K. a. esimese nelja kuu jooksul eksporditi meilt vöid 2823,3 tn, s. o. 856,0 tn ehk 43,5% enam kui e. a. samal ajal. Väljaveetud vöikogusest läks Inglisse 1418,6 tn ja Saksa 1 229,3 tn.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul on hinnad stabiliseerunud. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis jäi muutumatult 88 š. tsntn. Võrreldes m. a. sama ajaga on praegune hind 5 š. tsntn. kõrgem. Seega on nõudmise elavnemise tõttu peekonituruseisund parem kui m. a. samal ajal, kuigi peekoni sissevedu märtsis oli 11% suurem kui 1936. a. Peekoni sissevedu Inglisse ületas k. a. esimesel veerandil 9% m. a. sama taseme. Juurdekasv toimus peamiselt Kanada ja Iiri arvel, mistõttu nende osatähtsus sisseveos tõusis 29%-le 22% vastu eelmisel aastal.

Arvuliselt tõusis peekoni sissevedu k. a.

esimesel veerandil 1,74 milj. tsntn. 1,6 milj. vastu 1936. a. esimesel veerandil.

M. n. tapeti eksporditapamajades 1287 siga 1 077 sea vastu eelmisel nädalal. Elussigu eksporditi 787 eelmise nädala 859 sea vastu. Kogusummas on eksporditud senini elussigu 4 655 400 000 kr. väärtuses.

K. n. maksavad lihaekspordi tapamajad endiselt järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	90	85	79	Sise-
55,5—59 „	85	81	75	turu-
72,5—75 „	85	81	75	hinnad
75,5—80 „	81	77	74	

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. veiste pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents nõrgavõitu. Suurte pullide liha maksus nuumatul 55—58 s., keskmisel 52—54 s. kg. Eluskaalu alusel maksusid suured pullid 31—34 s. kg. Suurte pullide liha eksporditi enamuses Rootsi, kuid saadud andmeil olevat Rootsis liha-hinnad nõrgenenud, mistõttu ka meil suurte pullide hinnas karta väikest langust.

Väiksemate pullide ja mullikate liha, mida eksporditakse Soome, maksus rammusail 46—52 s., keskmisel 43—46 s. ja lahjadel 35—42 s. kg. Eluskaaluga turustades maksusid väiksemad pullid ja mullikad 23—31 s. kg., sõltuvalt rammusest.

Lehmaliha, nuumatul 50—58 s., keskmisel 36—45 s. ja lahjadel 30—36 s. kg. Eluskaaluhinnad lehmadel 15—23—34 s. kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed (päidikud) jäävad ostjale, tuleb noteeritud liha kg. hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde pullidel 8—11 s. ja lehmadel 10—12 s.

Vasikate pakkumishooaeg on möödumas. Kui läinud kuu algul turustati ligi 3000 vasikat nädalas, siis m. n. vaid 1021 vasikat. Suhteliselt pakkumispingele kujunesid ka hinnad. M. kuu algul maksusid väikesed ja noored tapetud vasikad (ühes nahaga, ilma peade-jalgadeta) 35—40 s. ja eluskaaluga 22—25 s. kg., praegu on sama sordi kaup juba vähemalt 10 s. tapa-kg-lt kõrgem.

Nii maksusid tapetud vasikad: nuumatud 60—75 s., keskmised 55—60 s., lahjad 50—55 senti ja praak 48—50 s. kg. Elusvasikad maksusid sõltuvalt sordist 30—33—38—45 s. kg. Tendents tõusev.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine pakkumisest suurem eluslammastele. Hinnad püsivad sise- kui ka väliturul. Tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta maksusid: rammusad 60—65 s., keskmised 50—60 s. ja lahjad 45—50 s. kg. Eksportlambaliha-noteering jäi endiseks, s. o. 85—90 s. kg. ning eluskaaluhind vastuvõtmispunkts 39—41 s. kg.

Sigu turustati keskmiselt nädalas 775. Nõudmine keskmine. Tapetud sead maksusid: noored ja peekonkaalulised 82—85 s., lihasead 82—84 s. ja rasvasead 80—82 s. kg. Eluskaalu alusel müües maksusid sead 63—64 s. kg. Tendents kindel.

Hinnad teiste linnade turgudel (s. kg):

	Sealiha	Veiseliha	Vasikaliha	Lambaliha
Tartu	85—95	45—55	35—45	50—65
Pärnu	90—100	45—65	38—43	60—65
Narva	90—100	50—60	40—50	70—80
Valga	90—100	50—55	35—40	—

Nahkade hinnad: Veisenaha-hinnad endised, toorelt 75 s. kg., killitõukudest rikutud mahal arvatakse tükilt kahe kg. hind maha. Vasikanahad 5,75—6,00 kr. tk. Lambanahad 2—4 kr. tk. Hobusenahad 12—15 kr. tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturuseisundi kujunemine Inglises m. n. näitas nõrgenemist. Vaatamata kroonimispidustusile ja pühade lähedusele oli nõudmine munade järele väike, mistõttu lõdvenesid ka hinnad. Kuna tootmine Lääne-Euroopa mais on jõudmas haritippu, näib, et hindade püsivat paranemist lähemal ajal ei ole veel loota.

Meie eksportmunade hinnaks noteeriti endiselt 50 s kg franko kogumispunkt. Kuna kindlustatud hinnaks on 60 s. kg., makstakse

tootjale: 50—60 gr. munadest 35 s. kümme ehk 7 s. paar ja 60 gr munadest 40 s. kümme ehk 8 s. paar. Siseturumunade hinnaks noteeriti 5,0—6,6 s. paar.

Siseturul maksusid kanamunad m. n. s. paar:

Tallinnas	7—9
Tartus	8—9
Valgas	7—9
Pärnus	6—8
Narvas	7—9
Viljandis	7—8

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 9. mail s. a. piimahindadeks Tallinna kohta: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 s. l. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 9 s. l. ja müügil piimatööstustele 8 senti liiter. Turutendents kindel.

Karjasööda puudusel on Tallinna ümbruses palju karju karjamaale lastud. Kuna seal aga varase aja tõttu loomadel palju võtta pole, siis paratamatult käib sellega ühenduses toodangu langus. Olgugi et möödunud aastal oli hea heina-aasta, on praegu paljudel heinad otsas, samuti heinte hind on turul kõrge. Heintega tulid täita kõik puudujäägid, mis jäid karjajõusöödas ja põllupõhus m. a. saagis. Praegu võib isegi näha karju ristikuvaljadel ja teistel niidualadel, kus kamar rohelistel, kuna tavaline karjamaa on peagu veel paljas. Rohukasvu pidurdasid pealegi tugevad öökülmad viimastel öödel.

Ka nende karjade toodangud, kus heinte tagavaradega kuidagi läbi tullakse, on langenud, kuna jõusöödade hind on kõrge ja piimahind suhteliselt madal. Seetõttu on söötmine jõusöödade osas kõrgemaks jäänud.

Linnaümbruse kontrollühinguist tulnud teadeted on praeguse tagasihoidliku pakkumise juures nõudmine väga hea ja kohati on isegi parema piima eest kõrgemat hinda makstud, nii II valiku piimal üldise 9 sendi asemel 10 senti. Ilmade soojemaks minekuga võib piimanõudmine veelgi suurened.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal s. l.

	1. valik		2. valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	14—16	—	13	10—11
Tartu	14—15	11—12	—	9—10
Narva	12—13	9—10	—	7—8
Pärnu	15	11	—	10
Viljandi	13	—	—	10
Valga	14	—	—	9
Kuressaare	—	—	—	8—9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Lõunapoolkeramaade pakkumispinge nõrgenemisega paranesid m. n. maailmateraviljaturul hinnad toidu- kui ka söödaviljadel. Märkimisväärt on asjaolu, et toiduviljade hindu on mõjustanud konjunktuurimuutused tunduvalt enam kui söödaviljade juures. Nii oli m. n. rukki- ja nisuhinna tõus tunduvalt suurem kaera-, odra- ja maisihinna omast, mis kv kohta kõikus vaid mõne sendi ulatuses.

M. n. kohta noteeriti tähtsamail teraviljaturgudel järgmised hinnad kr. kv. kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

Nisu: Chicago 17.28 (17.19), Winnipeg 16.55 (16.09), Hamburg 19.36 (19.13).

Nisu: Chicago 17.28 (17.19), Winnipeg

17.66 (17.32), Hamburg 20.30 (19.65), Liverpool 18.77 (18.39).

Mais: Chicago 18.91 (18.08), Hamburg 11.23 (11.19), Rotterdam 10.73 (10.72).

Argentina kaerahinnaks noteeriti Hamburgis 11.65 kr. kv, mis on võrdne eelmise nädala hinnaga, kuna odranoteering tõusis eelmise nädala 14.76 kr-lt 14.80 kr-le kv.

Väikemüügihinnad siseturul s. kg.:

	Tallinn	Tartu	Valga	Viljandi	Narva	Kuressaare
rukis	18	14,5	15	15	18	15
nisu	27	24	24	24	27	22
oder	30	16	18	19	20	16,5
kaer	16	15	17	17	18	18
rukkijahu	18	16	16,5	17,5	18	17
sepikujahu	32	28	30	30	30	27

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Käesoleva aasta aprillikuu oli üks elavamate kartulite väljaveo poolest. Kuu jooksul saadeti välja 27 618 kv. 15 986 kv. vastu 1936. aprillis. Käesoleva aasta esimesel neljal kuul tõusis kartulite väljavedu 66 500 kv-le

— 53 600 kv. vastu 1936. a. sama ajavahemikul. Seega suurenemine umbes 25%.

Mai esimesel nädalal veeti kartuleid välja 6 600 kv., mis läksid Inglisse ja Rootsi. Suurem osa purjekaid Lääne rannast on juba

kartulitega Rootsi läinud. Mõned on ka tagasi tulnud. Üksikud laadivad veel, mis katsevad käesoleval nädalal välja minna. Rootsi kartulihindade noteeringust on näha, et hindade langus, mis algas aprilli lõpu pool, kestab mais edasi. Selle tagajärjel on tulnud ka meie kartulimüügihinda Rootsis alandada.

Viru rannast kartuliekспорт tänava kevadel on olnud väga loid. Senini on Soome veetud kõigest 700 kv. kartuleid.

Maal raudteejaamades kartulite vastuvõtmine peagu seisab. Ainult mõned üksikud vaunid on toodud söögikartuleid Tallinna.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 10. V. 37 noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad: söögikartul: raudteejaamades kr. 2,20—2,50 kv. Lääne rannas kr. 2,50—3,00 kv.

Tööstuskartul: tärklisvabrikutes kr. 1,70—2,20 kv. Tendents nõrk.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturule ilmus m. n. värsked tomatid. Esimesi tomateid müüdi 6—7 kr. kg. Kuna säärase kalli kauba ostjaid on meil võrdlemisi vähe, muutus pakkumine kohe nõudmisest suuremaks ja selle tagajärjel langes käesoleva nädala algul tomatihind juba 5—6 kr-le kg. Ka värskete kurkide hind langes juuba tunduvalt, kuna kurkide pakkumine suurenes. Keskmisi kurke müüdi Tallinna turul juba 30—35 s. tk., kuna suurmüügihind ei ole tõusnud üle 25 s. Üksikuil juhtudel müüdi neid ka 20 s. tk. Ka salatihind langes pisut. Salatit müüdi Tallinna turul 100—120 s. kg., rediseid 7—10 s. kimp. Võiredise hinnad püsisid 20—25 s. kimp.

Võrdlemisi kallis oli peakapsa hind, mille kg-st nõuti 75 s. Porgandeid ja kaalikaid

müüdi 15—18 s. kg. Uudisartiklina ilmusid turule ka veel türgioad, mille kg-st maksti 3—4 kr. ja üksikmüügil koguni rohkemgi. Seemnesibulaid müüakse 60—80 s. kg. ja päris tippisibulaid 1.50—2.50 kr. kg. Võrdlemisi palju on toodud turule igasugu lillejuuri, milleid müüdi väga mitmesuguste hindadega. Odavamad neist olid võõrasemad — 5—6 s. põõsas. Teiste lillede hind kõikus enamikus 25—50 s. timber. Käesolev talv tegi palju lilledekasvatajatele kurja, kuna mitmed lillejuured on maas külmunud. Käesoleva nädala lõpul muutub loodetavasti aedviljade müük eriti elavaks. Ka apelsinide müük muutub elavamaks, sest turule ilmub enamvähem juba viimaseid odava tolliga apelsine, kuna alates 1. juunist apelsinid lähevad kõrge tolli alla.

KALATURG. — FISH MARKET.

Peagu kõikjal meie suurkala-püügirajoonides, eriti Peipsi-Pihkva järvel, arenev hoo-gus kalastus annab rahuldavaid saake eksport- kui ka siseturu-kalasorte.

L. n. veeti välja värsket kala 72 000 kg, sellest: koha 6700 kg, haugi 32 500 kg, latikat 28 500 kg, angerjat 3000 kg, lõhe ja iherust (mereforelli) 1000 kg ja ahvenat 300 kg.

Koha läks Rootsi 2350 kg, Saksa 1050 kg, Poola 1300, ülejäänud väiksemad partiid Šveitsi, Tšehhoslovakkiasse, Austriasse ja Prantsusse.

Haugidest läks suurem osa Poola 24 000 kg, Prantsusse 4000 kg, Inglisse 1000 kg, Rootsi

2600 kg (sellest elushaugi 2000 kg) ja väiksemad partiisid teisisse maisse.

Latikat läks ainult Poola. Angerjat eksporditi Saksa 2750 kg värsket kalana kastides jääga pakitult ja 250 kg elusangerjat Rootsi. Lõhe ja iherust (mereforelli) läks Soome, Rootsi ja Prantsusse. Ahvenat Šveitsi ja Prantsusse.

Siseturukalakaubanduses kaubarohkuse tõttu valitses elav tegevus. Rohkesti nõuti ahvenat ja latikat, milliste hinnad olid madalamad eelmisest nädalast, ahven 15—30 s. ja latikas 20—25 s. kg. Ka iherusi (mereforelle) müüdi võrdlemisi soodsa hinnaga — 120—150 s. kg, „hõbelõhe“ kuni 300 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide müügihinnad s kg.

8. V Tallinnas	
löhi	275—300
iberua	125—150
angerjas	130—150
koha II	60—100
siig	50—80
haug	30—45
latikas	20—25
ahven	15—30
kiisk	20—25
särg	10—20
räim	10—15
tursk	10—18
linask	40—50

Räimekaubanduse seisund muutub järjest elavamaks. Tähtsamais püügikeskuses (Muhu—Vormsi saare ja Puisse rannikvetes) annab kalapüük paiguti rahuldavaid saake, kuna Pärnu lahes ja põhjapoolses rannikvees kujunes räimesaak kehvemaks.

Vastavalt räimetoodangu arengule l. n. kujunesid rannikul erinevad müügihinnad. Kalureile maksti: Haapsalu kalasadamas 40 s dekast (7—8 kg), Puisse 30 s dekast, Virtsus 50 s ja Pärnus 70 s dekast.

Tallinna kalasadamas maksti Muhu väina räimest 8 s kg ja lähemaist randadest toodud räimest 10—13 s kg.

Tallinna turule tuli müügil päevas räimi 10—15 tuh. kg koormatega lähemaist ranni-

kuist, veoautodega Puissest ja Haapsalust ning kalasadama kaudu Muhust ja Tallinna lahest.

L. n. räimekvaliteet rahuldav, eriti häid räimi annab Muhu väin, kus toodang koosneb peamiselt suurest räimest ca 20 tk kg, kuna tavalisi räimi läheb 40—50 tk-i kg.

Neid räimi peaks tarvitama rannikul soolakala valmistamiseks. Kodumaisest soolakalast on meil alatasa suur puudus; suurest räimest valmistatud kaup võiks edukalt asendada odavamaid sorte norra heeringaid. Kaugemaatranspordi tõttu Tallinna turule saabudes väheneb kala väärtus ja neid müüakse tunduvalt madalama hinnaga — 8—10 s kg, kuna lähemaist randadest toodud räimest maksti turul 13—18 s kg.

Müügil rohkesti ka turski, milliste hind püsis 10—18 s kg.

Kilu endiselt vähe, hind võrdlemisi kallis — 30 s kg.

Värskekala rohkuse tõttu väheneb nõudmine soolakala järele, kuna suitsukalatarvitus suureneb.

Suitsuräimi müüdi kala suuruse järgi 4 kuni 10 s kümme, -kilu 4—5 s kümme, -ahvenat 60—75 s kg, -latikat 60—80 s kg.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

PÖLLUMAJANDUSE INTENSIIVSUS ERIMAIS. *)

INTENSIVE AGRICULTURAL ACTIVITY IN VARIOUS COUNTRIES.

Põllumajandusarengu võrdluseks võime kasutada üldjoonis ühtlasis tingimuses asuvaid maid. Mitte ükski kliimalised ja maapinnast tingitud tegurid ei mõjosta erinevusi, vaid ka majandustingimused soodustavad või vähendavad põllumajandusarengu võimalusi. Tingimused, kus põllumajandus toodab — turukaugus, transpordivõimalused, hind, s. o. õigemini tootmiskulu ja müügihinna vahet, põllumajandusliku rahva ostujõud, tollid väliskaubanduse mõju jne. — kokkuvõttes kogu agraarpoliitika suund — on määra-

vaks teguriks põllumajanduse intensiivsuse kujunemisele. Seetõttu on ka intensiivsuse mõiste laialdane. Maaharimine, mis meil võib näit. olla intensiivne, on teisis mais ekstensiivne, kuna maapind ja teised alad seda suurelt mõjustavad. Üldjoonis saame saakide, loomade arvu, kunstväetiste jne. järgi otsustada siiski intensiivsuseastme kõrgusest üksikuis mais.

Põllumajanduse kogutoodangu kujunemisele osutub mõõduandvaks taimesaaduste toodangu tase, millel põhineb loomasaaduste toodangu kui ka selle koostise kujunemine. Milline on taimesaaduste toodangu tase üksikuis mais, nähtub tab.

*) Wochenbericht des Instituts für Konjunkturforschung's nr. 11 1937, a. andmetel.

Viljade saak ha'lt kv 1931-34.

Crop Yields per ha in quint. in 1931-34.

	Nisu	Rukis	Oder	Kaer	Kartul	Subk- rupeet
Taanis	29,2	17,5	27,8	25,8	169	306
Hollandis	29,1	23,0	27,7	20,5	185	373
Belgias	26,9	25,4	27,1	26,4	222	301
Inglises	22,9	16,7	20,5	20,2	165	219
Rootsis	22,9	19,3	19,7	17,4	141	342
Saksas	21,6	17,6	20,2	19,5	153	289
Šveitsis	21,9	20,7	18,5	20,7	166	375
Norras	16,9	17,6	18,7	18,1	184	.
Scomes	17,4	15,5	14,5	15,0	139	287
Tšehhoslovakkias	16,8	17,5	18,1	17,5	125	256
Prantsuses	16,4	12,0	14,8	14,4	114	278
Itaalias	14,5	13,7	11,0	12,5	.	268
Lätis	13,7	12,0	10,9	11,1	126	181
Ungaris	12,9	11,3	13,6	12,2	.	201
Poolas	11,3	11,1	12,0	11,3	112	202
Eestis	11,6	13,2	9,9	10,0	127	.
Bulgaarias	11,3	10,4	12,4	8,2	53	167
Jugoslaavias	10,5	8,5	9,8	8,5	.	172
Hispaanias	9,6	9,5	12,9	8,9	113	146
Rumeenias	8,3	8,4	7,8	8,1	86	163
Kreekas	8,2	8,1	8,9	7,5	.	.
Türgis	8,1	10,4	10,3	8,8	.	.
U.-Meremaal	20,0	11,0	17,5	18,2	126	.
Tšiillis	10,9	7,5	17,0	11,1	91	.
Argentiinas	9,6	6,7	12,6	11,9	60	172
P.-Am.Ühendriiges	8,8	6,3	9,8	8,6	73	246
Kanadas	8,6	5,1	10,0	9,7	92	236
Austraalias	8,3	8,3	10,3	6,0	64	342
L.-Aafr.Ühendr.-s	6,0	4,8	9,2	6,7	42	.

Toodud tabelist nähtub, et ha-saagi järgi võime üksikuid maid rühmitada teatavasse rühmadesse. Esimese rühma moodustavad Taani, Holland ja Belgia. Kolmandasse rühma kuulub ka Eesti, kuna Saksa kuulub viljasaakidelt teise rühma. Neljanda rühma moodustavad Rumeenia, Kreeka ja Türgi, kellede viljasaagid ha'lt on üle kolme korra madalamad esimesest rühmast.

Kliimatingimused viljasaagi kujunemisel on üldiselt soodsad Lääne-Euroopa karjajandusmaas ja Prantsuses, kuid teiste maade kohta ei saa seda eriti märkida. Samuti ei ole maapind tootmiseks üldiselt ühes riigis hea ega ka teises halb, vaid esineb vahelduvus. Nii on näit. Ida-Saksas head niisumaad, kuna tunduv osa L.-Kesk-Saksas on mägised ning seetõttu teraviljatootmiseks vähemkohased.

Põllumajanduse intensiivsuse ja ühtlasi ka toodangu kujunemine sõltub tööjõust, s. o. võimalikust tööjõureservist. Sellelt seisukohalt vaatleme põllumajandusmaa ha'de

arvu üksikuis mais võrreldes elanikkude arvuga.

100 elan. kohta põllumajandusmaad (ha).

Agricultural Land per 100 Inhabitants in ha.

Belgias	22	Taanis	84
Inglises	26	Austraalias	232
Hollandis	27	Eestis	235
Saksas	43	Kanadas	242
Itaalias	51	Am.-Ühendriiges	301
Šveitsis	54	NSVL-us	313
Poolas	77	Uus-Meremaal	475
Rootsis	79	Argentiinas	1 448
Prantsuses	83		

Rahvastiku ja põllumajandusmaa võrdlustest selgub, et üksikud maad toitlusruumi mõttes erinevad tunduvalt. Kuigi näit Inglise ja Hollandi mahutavad suhteliselt rohkem rahvast, ei tule unustada asumaid, millised varustavad neid soodsalt toitainetega. Seetõttu kasustatakse ka seal põllumaana ainult paremaid maid. Saksas tuleb seevastu kasustada maad võimalikult täielikult, kuigi see võib eramajanduslikult olla ebatasuv. Mida enam kultiveeritakse uudismaid, seda enam suhteliselt, vähemalt esialgu, vähenevad ka keskmised ha-saagid.

Taanis ja Hollandis kasustatakse maapinda koguulatuses võimalikult täielikult, kuid selle tootmisvõime põhineb karjapidamise intensiivsusel. Suure arvu loomade pidamisega on võimalik väetada ka põlde laudaväetisega enam kui teisis mais ja seetõttu saada ka enam saaki.

Veiste ja sigade arv.

Number of Cattle and Pigs.

	100 ha-le põllumaale	100 ha-le põllumajanduslikule maale	Veised	Sead
Uus-Meremaa	478	78	57	9
Šveits	340	200	77	45
Holland	311	233	122	91
Briti	164	74	71	32
Belgia	150	108	100	72
Taani	119	119	100	100
Argentiina	116	14	17	2
Austraalia	108	9	89	8
Saksa	98	126	70	90
Rootsi	78	43	59	33
Prantsuse	73	33	45	20
Eesti	72	24	65	22
P.-Am. Ühendriigid	59	34	18	10
Itaalia	55	26	33	15
Poola	50	38	36	28
Kanada	40	16	34	14
NSVL	37	11	8	3
Jaapan	27	2	24	2

Taanis, Hollandis, Belgias ja ka Šveitsis ning Inglises on loomade arv ha-le tunduvalt suurem kui näiteks Saksas, kuna seal on juhitud tähelepanu eriti väärismajandusele. Loomasaaduste tootmiseks impordivad nad suurel määral välissööti, millest läheb osa laudaväetisena edasi põldude väetamiseks.

Säärane käitiseisund võimaldab nimetatud mail pidada kinni erilisest viljade külvi-korrast, kusjuures võib märkida juurvilja suuremat osatähtsust kui näiteks Saksas. Nii on Taanis juurvilja osatähtsus põllumajandusmaast 14%, Saksas aga seevastu ainult 5%. Viimane asjaolu, s. o. juurvilja suurem osatähtsus, on aga soodustajaks teguriks viljasaakide kujunemisel.

Saksa agrarpoliitika viimasel viiekümnel aastal ei olnud põllumajandusarengule küllalt soodus. Siin olgu nimetatud, et loomasaaduste sisseveotoll mõjustas ühekülgsest loomapidamise arengut teraviljatootmise kahjuks ning seetõttu ei saavutatud taimekasvatuse intensiivsuse kõrgemat taset. Siia tulevad veel teised vead: mitterahuldav põllumajanduskooli seisund, vale töölispoliitika ja mitmesugused teised põhjused. Vaatamata mitmesugusele pidurdavaile asjaoludele toodab põllumajandus siiski juba 83% Saksas tarvisminevaist toitaineist.

Kunstväetiste tarvituses sam-

mub Saksa ühes Belgia ja Hollandiga kõikide teiste maade esirinnas.

Kunstväetiste tarvitus (põllumaa ha-le kg.):

Consumption of Artificial Fertilisers.

	Lämmastikku (N)	Vosvorhapendit (P ₂ O ₅)	Kaalit (K ₂ O)
Holland	26	52	42
Belgia	19	35	21
Saksa	14	17	26
Taani	9	20	6
Prantsuse	4	14	5
Briti	4	7	2
Itaalia	4	19	2
Šveits	4	9	2
Tšehhoslovakkia	4	9	4
Norra	2	6	6
Rootsi	2	6	5
Poola	2	3	3
Hispaania	2	8	2
P.-Am. Ühendriigid	2	6	2
Soome	1	6	4
Austria	1	4	5
Kanada	0.4	1	1

Kuigi Belgias ja Hollandis on kunstväetiste tarvitus suurem kui Saksas, on neis mais levinud eriti aiandus, kus kunstväetiste tarvitus on suur. Ka soodustab talundite suurus ja liiklemisvõimalus kunstväetiste tarvitust enam kui Saksas. Teisis mais, peale Taani, on kunstväetiste tarvitus tunduvalt väiksem, millest nähtub ka osaliselt viljasaakide madaluse põhjus.

LÄTI MAAPANGA 15. a. TEGEVUS.

15TH ANNIVERSARY OF THE LAND BANK OF LATVIA.

2. V s. a. leidis märkimist Läti Maapanga 15 a. tegevus. Nimetatud pank asutati 1922. a. ja selle tegevus ositus senini peamiselt kahte perioodi. Esimesel 10 aastal oli Läti maapanga peamiseks ülesandeks laenu-amine. Laenu anti põllupidajatele kui ka kalureile ning maatööstusele. Teise — viimaseid 5 aastat hõlmava — perioodi peamiseks ülesandeks osutus põllumajanduslaenude ümberkorraldamine. Viimane toimus kolmel kujul: 1) laenustati ümber põllumajanduslikke lühiajalisi laene, 2) kergendati Maapanga poolt antud laenude tasumistingimusi,

ja 3) kustutati osa Maapanga poolt antud laene.

Maapanga poolt 15 a. jooksul on antud laenuuna üldse 312 milj. Ls. 156 tuh. põllumajapidamisele, s. o. 70% kogu põllumajapidamiste arvust Lätis. (Vastavalt 1929. a. loendusandmeile oli Lätis 225 tuh. põllumajapidamist üle 1 ha). Seejuures anti laenu kõigile asundustalundele, kõigile endisile pikaajalistele renditalundele ja 54% vanatalundele. Krediteeritud põllumajapidamisist moodustab laenusumma keskmiselt 2000 Ls. põllumajapidamise kohta ehk 112 Ls. pan-

ditud maa 1 ha kohta. Tänavu 1. I-ks tasuti, resp. kustutati, 102 milj. Ls. ehk 33%. Mainitud summast tasuti põllumajapidamiste poolt vaid 56 milj. Ls., kuna 46 milj. Ls. kirjutati maha.

Põllumajapidamisile antud laenude jääk a. jaanuariks moodustas 210 milj. Ls., mis krediteeritud põllumajapidamiste kohta moodustab keskmiselt 1350 Ls. ja panditud maa 1 ha kohta 75 Ls.

Varemmainitud Maapanga 15 a. tegevuse jooksul antud laenude kogusumma koosneb: 192,5 milj. Ls. moodustavad otsesed laenud, 78 milj. Ls. ulatuses on laenustatud ümber uustalundite maa ostuvõlgu ja 41,5 milj. Ls. ulatuses on laenustatud ümber mitmesuguseid põllumajapidamiste lühiajalisi laene.

Antud laenudest omavad esikoha ehituslaenud, milliseid on antud 107 tuh. põllumajapidamisele kogusummas 109,5 milj. Ls. Maapanga laenude abil on püstitatud ehitisi peagu pooles läti põllumajapidamises, kusjuures ehitati uusi ehitisi sõjaajal lõhutud umbes 10 000 põllumajapidamisele, ehitati peagu kõigi asundustalundite ehitised ja viidi üle või ehitati uusi ehitisi üksikmajapidamises, milliseid saavutati väljalõikeina Latgale valdadest, kus põllumajandusstruktuur oli teistsugune kui mujal Lätis. Nimetatud ehituslaenud koos maareformi tagajärjel tekkinud maaostuvõlgade ümberlaenustamisega 117 tuh. talundi kohta 78 milj. Ls. suuruses summast moodustavad 187,5 milj. Ls., s. o. 66% laenude kogusummast.

13,3% laenude kogusummast moodustavad põllumajapidamiste lühiajalised laenud, milliseid on laenustatud ümber 35 tuh. põllumajapidamise kohta 41,5 milj. Ls. ulatuses. Tähendatud summa moodustavad peamiselt põllumajapidamiste lühiajalised laenud eraisikuile, milliste laenude ümberlaenustamine toimus viimasel kahel aastal (22,7 milj. Ls.).

Peale selle laenustati juba 1926.—29. a. ümber Läti panga poolt põllupidajatele antud laene 6 milj. Ls. ulatuses ja 1928.—32. a. põllupidajate laene mitmesuguseile lühi-krediitiasutisile 9,3 milj. Ls. suuruses summast. Ümberlaenustatud laenud on muudetud Maapanga pikaajaliseks laenudeks, millede eest

põllupidajail koos võla õiendamisega tuleb tasuda 6,5% aastas. (Varem näiteks, tuli Läti Pangale maksta ühes laenu osalise õiendamisega 12,5% aastas). Ülejäänud summast on antud: 14,5 milj. Ls. 6 tuh. põllumajapidamisele maaostuks, 13 milj. Ls. 17 tuh. põllumajapidamisele maaparanduseks, 9 milj. Ls. 12 tuh. põllumajapidamisele inventari soetamiseks ja 7,5 milj. Ls. 4 tuh. põllumajapidamisele väljamaksmiseks kaaspärijaile. Peale selle on antud 558 piimaühingule 11 milj. Ls. piimatalituste korraldamiseks; 2,5 milj. Ls. on antud 370 veski sisseseadmiseks ja ratsionaliseerimiseks.

Maapanga laenude abil on püstitatud peale selle veel mõned elektrijaamad, kusjuures mõnede elektrijaamade elektrivõrk hõlmab rida valdu. Peale selle anti elektrisissetoomiseks ja väiksemate mootorite soetamiseks 700 majapidamisele laenuna ligi 0,32 milj. Ls. Lõpuks, 1770 kalapüügimajapidamisele inventari ja mootorite soetamiseks anti laenuna umbes 0,83 milj. Ls.

Soovides kergendada Maapanga võlgnike seisukorda, alandas pank juba 1927. a. valitsemiskulude katteks võetavat protsenti 1-lt 0,5-le aastas. 1928. a. alandati nelja aasta peale laenuprotsenti: 6% laenudele 4%-le ja 4% laenudele 2%-le. Viimased püsivad tänini. Laenude ümberkorraldamisel 1932. a. madalama laenuprotsendimäära kohaselt arvati regulaarselt varem tasutud summad ja pantkirjade kursivahe maha, mistõttu laenu kogusumma vähenes. Ühtlasi pikendati laenu ümberlaenustamisega laenu tasumistähtaega. Ka 1933. ja 1934. a. alandati mõningate laenu liikide protsendimäära.

Lisaks laenuprotsendimäärade alandamisele ja mainitud laenu osalisele mahakirjutamisele Maapanga poolt (kokku kirjutati maha 46,1 milj. Ls.) toimus viimasel kahel aastal kõigi laenude liitmine ühte või kahte laenu, sõltuvalt laenu protsendimäärast. 1937. a. kevadel algas regulaarne liidetud laenude tasumine, kusjuures pooleaastased tasumissummad moodustavad nüüd keskmiselt vaid 2,25%, arvates kaasa laenu osaline õiendamine.

Viimasel aastal toimunud Maapanga lae-

nude ümberkorraldamist peetakse lõppenuks, kuna ollakse arvamusel, et sõjaajal lõhutud põllumajapidamiste ülesehitamine ja uute majapidamiste rajamine on jõudnud lõpule. Liidetud laenude mainitud tasumise algust peetakse uue — kolmanda — perioodi algeks Maapanga tegevuses. Kolmanda perioodi algust iseloomustab samuti intensiivsem uute laenude võimaldamine. Viimased peavad soodustama põllumajanduse ratsionaliseerimist ja parandama tootmisolukorda.

Maapanga tegevuse iseärasuseks osutub maata põllumeeste maaga varustamine ja hoolitsemine selle eest, et maakohad ei läheks ebasoovitavasse kätte. Selle eesmärgi

taotlemiseks omandas Maapank 891 maakohata 6,8 milj. Ls. eest, pindal. 37 595 ha, makstes ha-lt keskm. 180 Ls. või ha kõibliku maa eest 193 Ls. Maapanga poolt omandatud objektide hulgas on 87 endiste mõisamaade võõrandamata südamikku, millised pank tükkeldas üksikuisse põllumajapidamisesse ja müüs maata põllupidajatele. Kõik Maapanga poolt omandatud objektid on ositatud 2516 majapidamisesse, milledest 2058 vastab suurelt tavalisile asundustalundele, kuna muud on väiksemad. Ostu korral tuleb maata põllupidajal maksta $\frac{1}{4}$ sularahas, kuna muu osa muudetakse pikaajaliseks laenuks 41 aastase tasumistähtajaga. Enne müüki pank mõned maakohad koguni ise kultiveerib ja seab sisse.

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

30. aprillil 1937. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 188 672,78	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	908 496,77
välistaraha	15 889 310,47	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahustaraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 495 230,04	a) pangatähed liikvel	46 471 369,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	10 590 452,58	valitsuse	24 411 204,05
põllumajandusel	2 390 748,62	pankade	8 702 478,89
metsatööstusel	119 254,22	teised	2 975 503,20
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Mund passivad — <i>Other Liabilities</i>	38 089 185,64
valitsusele	—		9 794 589,30
teistele *)	13 476 066,08		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	8 885 818,95		
6. Mund aktivad — <i>Other Assets</i>	17 233 096,97		
	<u>98 268 640,71</u>		<u>98 268 640,71</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 60,04 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 2 240 071,23.
Includes Ekr. 2 246 071,23 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

INGLISE.

Briti majandus 1937. a. I veerandil.

Economic Conditions in England during the First Quarter of 1937.

Majanduselu tõus, milline kestis vahetpidamata 1936. a. kestel, jätkus Britis ka k. a. esimesel veerandil. Kui eelmisel aastal räägiti veel kriisieelsest tasemest kui ideaalist, ei ole sellest k. a. kestel olnud juttu, sest see tase on üldiselt juba saavutatud ning mitmel alal isegi ületatud. Ühenduses kriisieelsele tasemele jõudmisega on viimaste kuude kestel tulnud mitmel puhul kuulda-vale hoiatavaid hääli ning on püütud näidata abinõusid, kuidas vältida võimalikke tagasilööke majanduses. Üldiselt on aga mee-leolu Britis endiselt optimistlik, ehkküül üldine tagasein majanduses on muutunud vähemkindlaks. Rahvusvaheline relvastumine kui ebaproduktiivne investeerimine on hakanud kõigutama usku edasisse majandusolukorra stabiilsusse.

Suuremaks sündmuseks briti majanduses 1937. a. 1. veerandil oli järgmise 5 aasta relvastuskava teatamine avalikkusele. Selle kava avaldamine mõjus rahaturul intressimäärade tõstmisele, samuti ka mitmete sõjatööstuste vajalikkude toorainete kallinemise suunas. Kui jaanuaris oldi veel arvamusel, et raha intressimäärade võimalik pidada eelmise aasta tasemel, näib see praegu juba võimatu.

K. a. esimesil kuul on mitme riigi poolt näidatud üles soovi saavutada lähemat koostööd majandusküsimusis. On loota, et need katsed majandusliku lähenemise alal annavad tagajärgi ning et teatav majandusvahekordade konsolideerimine rahvusvahelises ulatuses võib leida aset 1937/38. a.

Põllumajandus. Põllutöö alal jõuti veebruaris ja märtsis edasi jõudsasti. Teatav osa külvidest on juba tehtud. Karjamaajanduses oli k. a. esimesil kuul märgata tagasiminekut piimatoodangu alal, mis oli tingitud lähedaastast ebaõnnestunud heinatoonangust. Kanakasvatus näitas võrreldes eelmise aastaga tagasiminekut ühenduses kallinenud sööda ja madalate munahindadega.

Ka seakasvatuse areng, milline viimaste aastate kestel oli kiire, on jäänud seisma.

Põllumajanduspoliitika alal ei ole muudatusi tulnud ette. Peekoniskeemi alal ei ole viimaste kuude kestel saavutatud kokkulepet seakasvatuse ja peekonitööstusnõukogu vahel. Põllumajandusprogramm, millise avaldamist valitsuse poolt oodatakse juba kolmveerand aastat, ei ole veel selgunud. Selle programmi puudumine ei ole Briti valitsusel võimaldanud alustada läbirääkimisi Skandinaavia ega Balti riikidega kaubandusalal. Peetakse võimalikuks, et briti põllumajanduse programmi koordineeritakse asumaade soovidega, samuti ka tootluskomisjoni omadega ning et selgust agraarprogrammi alal peaks saama lähema kahe-kolme kuu kestel.

Tööstus. Söetööstus, milline oli pikemat aega valulapseks briti majanduses, on nüüd jõudnud heale järjele. Näidmise tõus süite järele sisemaal, samuti suurenenud ostud välismaa poolt, on mõjunud hinna paranemise suunas. Üksikud ettevõtted on süsi müüdnud ette juba aasta lõpuni. Kuigi raua- ja terasetööstus töötab endiselt täie koormisega, tuntakse rauast ja terasest suurt puudust. Relvastustööstus nõuab kasvavalt rohkem terast. Väljaveoks on Inglises kaupa õige väikesel määral. Masinatööstus töötab samuti täie koormisega. Sel alal on tunda oskustööliste ja ka toormaterjalide puudust. Auto- ja lennukitööstustes kestab kõrgepinge, eriti viimases, millel on täita tellimisi õhuministeeriumi jaoks. Puuvillatööstus, milline kannatas pikemat aega kriisi all, nagu söetööstuski, on näidanud viimaste kuude kestel kiiret tõusu. Ühenduses toormaterjalihindade tõusuga on oodata lähemal ajal suurt hinnatõusu tekstiilaineis. Villatööstuse seisund on vaiksem, mis on põhjustatud villahinna tõusust. Linatööstusele on avaldanud samuti takistavat mõju kõrgele tasemele tõusnud linahinnad. Ehitustööstus areneb endiselt soodsalt, kuigi Inglise Pank

on hakanud keelduma lubama laene ehitustegevuseks omavalitsusile; seda nähtavasti otstarbega lükata säärase tööde tegemist tööga vähemkoommatud aegadele.

Ühenduses tööstusseisundi paranemisega on tekkinud raskusi töölispalkade küsimuses. Nädalast nädalasse tuleb üksikull tööstusaladel ette lühemaajalisi streike, milliseid on aga senini õnnestunud lahendada soodsalt.

Tööliste arv. 15. III s. a. oli kindlustatud tööliste arv 11 242 000, seega 553 000 ehk 5% suurem kui eelmisel aastal samal ajal. Töötute arv oli samal ajal 1 601 201 võrreldes 1 881 531 töötuga e. a. (23. III 36). On arvata, et suve lähenemisel töötute arv väheneb veelgi.

Kaubandus. Jaekaubanduse läbikäik 1937. a. algul näitas endiselt tõusu. Veebruaris oli jaekaubanduse läbikäik 7.1% suurem kui e. a. samal kuul. Jaekaubandushinnad (elatusmaksumuse arvutamisel) olid võrreldes 1914=100:

	Kokku	Sellest		
		toit	korter	riietus
1929 lõpp . . .	66	57	52	115
1932 " . . .	42	28	55	85
1936 " . . .	51	36	59	90—95
1937. a. veebr. .	51	35	59	95

Elatusmaksumus Inglises on praegu veel kaugelt alla 1929. a. taseme, kusjuures eriti odav on toit.

Hulgikaubandushinnad on viimaste kuude kestel näidanud väga kiiret tõusu, mis mõjub kahtlemata elatusmaksumuse tõstmise suunas. Võttes 1931 = 100 olid hulgikaubandushinnad Inglises 1932. a. — 103.5, 1936. a. — 116.2 ja 1937. a. märtsis juba 138.2 (veebruaris 131.5), lähenedes seega kiiresti 1929. a. tasemele (150.9). P.-Am. Ühendriiges ongi hulgikaubandushinnad jõudnud 1929. a. tasemele.

Väliskaubanduse läbikäik Inglises näitas k. a. 1. veerandil kiiret tõusu, milline oli eriti suur sisseveo alal. Väliskaubanduse läbikäik oli 1937. a. 1. veerandil võrreldes eelmise aasta sama perioodiga:

	I veerand 1937	I veerand 1936
	£	£
Sissevedu . . .	229 533 497	200 150 181
Väljavedu . . .	121 120 616	106 080 978
Reeksport . . .	18 752 835	15 861 668

Sissevedu Inglisse suurenes k. a. esimese kolme kuu kestel võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 14.7% ja väljavedu 14.4%. Väliskaubanduse läbikäigu väärtuse tõusu on põhjustanud peamiselt kaubahindade tõus. Kaubavahetuse väärtuse poolest on Inglise jõudnud 1930. a. 2. poole tasemele. Sisseveo alal näitasid tõusu kõik kaubarühmad, kusjuures toitainete sissevedu suurenes võrreldes eelmise aastaga £ 8.8 milj. ja toorainete sissevedu £ 12 milj. võrra. Väljaveo alal oli suurenemine ositatud enam-vähem ühtlaselt kõikide kaubarühmade vahel.

Kaubanduspoliitika alal tuleb aruandeperioodis märkida Inglise-Kanada kaubanduslepingut, millega konsolideeritakse rida seninkehtinud tolle. Lepingus on samuti määritletud senine eelistuskäitlus Kanada võlle ja munadele sisseveol Inglisse.

Kanada-Inglise leping on esimene Ottawa lepingute tsükklis. Praegu käivad läbirääkimised Uus-Meremaaga.

Kaubandusläbirääkimiste alguse kohta Skandinaavia ja Balti riikidega ei ole senini veel selgust. Arvatakse, et need võivad alata eeloleval sügisel.

Rahvusvahelisel kaubanduspoliitilisel väljal on viimaste kuude kestel olnud märgata suurt elavust. Briti kaubandusministri külaskäik P.-Am. Ühendriigesse, Rootsi välisministri külaskäik Inglisse pärast Oslo konventsiooni riikide ekspertide konverentsi, Roosevelt'i erisaadiku Norman Davies'i, Hollandi peaministri Dr. Colijn'i ja Prantsuse majandusministri Spinasse osavõtt Londoni suhkrukongressist lasevad oletada, et asjaomaseil riigel on tõsine soov leida teid majanduse alal koostöö saavutamiseks. Oslo konventsiooni riigid, P.-Am. Ühendriigid ja Prantsuse on avaldanud soovi tollitariifide alandamiseks ning sel puhul sondeerinud pinda Inglises. Inglise valitsus näib aga asuvat seisukohal, et tema sisseveotollid on mõõdukad ja lisaks sellele kaubandusbilanss passiivne ning et just kolmandad riigid peaksid näitama algatust tollide alandamisega. On arvata, et Inglise ei keeldu koostööst kaubandustökele allaviimisel, kuid vaevalt teeb ta ise sel alal palju kaasa.

Rahandus. Relvastuskava avaldamine järgmise 5 aasta peale £ 1 500 000 000 pii-

res avaldas Londoni rahaturul suurt mõju. Relvastustööstusega ühendusesseisivate aktsiate hind tõusis kiiresti, eriti toormaterjalide alal, samal ajal lõdvenes riiklike väärtpaberite väärtus. Samuti näitasid tagasiminekut suurspekulatsiooni-aktsiad — kullakaevanduste aktsiad. Suurenenud tulu tööstusettevõttest on mõjunud kaasa kapitali paigutamisele sääraseisse ettevõtteisse. Kapitaliturg muutus 1937. a. algul kahtlemata ebasoodsamaks. Kuna aga välislaenude andmine täiesti seisab ning kapitalijuurdekasv

praegu on eriti kiire, on arvata, et kapitali kallinemine edaspidi ei oma liiga kiiret tempot.

1936/37. a. eelarve lõppes väikese puudujäägiga. Sisuliselt pidanuks aga 1936/37 eelarve täitmisel jääma üle £ 8 milj., kuid kuna üle £ 12 milj. arvati tagantjärele võlgade kustutamisefondi, tekkis väike puudujääk.

Kokkuvõetult olgu tähendatud, et inglise majandusareng näitab endiselt pidevat tõusu kõigil aladel. Lähemal ajal ei ole ka oodata selles seisakut.

Briti eelarve 1937/38. — 1937/38 Budget Estimates of G. Britain.

Briti varakantsler Neville Chamberlain esitas parlamendile oma kuuenda eelarve. Uue eelarve järgi moodustavad tulud £ 863 100 000 ja kulud £ 862 848 000 ning on ligi 5% kõrgemad kui eelmises eelarves. Ootamatusena ses eelarves on nn. rahvusliku kaitse korraldamismaks, millist kavatakse võtta tööstus- ja kaubandustuludelt. Selle maksu võtmise süsteem on kutsunud esile City ringkonnas rahulolematust. Need ringkonnad süüdistavad varakantslerit ebamäärasuses uue maksu süsteemis, ebaõigluses maksustamisel, majandusarengu pidurdamises, ettevõtlikkuse paraliseerimises, jne. Uue maksu kehtimapanek on avaldanud suurt mõju aktsiate hindade kujunemisele. Üksikute suuri tulusid toovate ettevõtete aktsiad on langenud viimaste päevade kestel kuni 10%. Algul arvati, et ajakirjanduse ja parlamendi kriitika mõjub pehmemdavalt uuele erimaksule, kuid nagu nüüd selgumas, on varakantsler uue maksu võimalikke tagajärgi küllalt hästi mõelnud läbi ning muudatused ettenähtud kavas võivad olla ainult minimaalsed.

Tähtsamaist muudatusist Briti 1937/38. a. eelarves olgu nimetada: tulumaksu tõstmine 5 š-ile per £ 1 (end. 4/9 d per £ 1.), rahvusliku kaitse korraldamismaks, millist võetakse tulude kasvult tööstuses ja kaubanduses, kusjuures maksu kalkuleerimisel võetakse aluseks kas tulu või kapitalijuurdekasv.

Juhul, kui võetakse aluseks tulu, kalkuleeritakse maks tulude kasvult üle 1933-4-5 keskmise taseme. Juhul, kui võetakse aluseks kapital, maksustatakse aktsiaseltsidel

tulu, mis ületab 6% ja üksikomanikke ettevõttele tulu, mis ületab 8%. Kummagi aluse juures võetakse maksu: tulude juures 6% kuni 10% — $\frac{1}{3}$ tulude kasvust, tulude juures 10%—15% vahel — $\frac{1}{4}$ tulude kasvust ja tulude juures üle 15% — $\frac{1}{3}$ tulude kasvust. Sellest maksustamisest loodetakse saada 1937/38. a. £ 22 000 000, ja 1938/39. a. £ 20—25 000 000.

Kulude osas on väljaminekud uues eelarves võrreldes eelmise aasta omaga enamikus suurenenud sõja-, mere- ja õhuministeeriumi arvel (suurenemine eelarve järgi £ 20 000 000, kuid siia tuleb veel juurde £ 80 000 000, mis summa saadakse laenust).

1937/38. a. eelarve kujunes välja tähtsamate tulu- ja kululiikide järgi:

Tulud:	1936/37 eelarve £	1937/38 eelarve £
Sisemaa tulud kokku . . .	429 637 000	467 650 000
Sellest — tulumaks . . .	257 237 000	275 000 000
toll	211 233 000	219 850 000
aktsiis	109 500 000	113 150 000
automaksud	32 727 000	34 000 000
mund maksud	41 570 000	28 450 000
Kokku	824 716 000	863 100 000
Kulud:		
Võlgade korraldamine . . .	235 800 000	235 500 000
Ministeeriumid	539 097 000	627 343 000
Kokku	824 397 000	862 843 000

Oma kõne lõpus parlamendis tähendas varakantsler, et tema arvates majanduslik kõrgkonjunktuur Inglises kestab ning tema ettepanekud (tulude maksustamine kaitsekorralduse jaoks) võivad mõjuda ainult reguleerivalt, vältides majanduselust ülemliigseid hüppeid.

LEEDU. Munade eksport Leedust. — *Export of Eggs from Lithuania.*

Tänavu esimese 3 kuu jooksul eksporditi Leedust 3 878 280 muna, m. a. samal ajal — 7 594 560 tk. Munade väljaveo vähenemist olevat põhjustanud veebruari ja märtsi külmad, samuti ka tõusnud teraviljahinnad, sest kõrgete teraviljahindade tõttu söötsid põllumehed kanu halvemini. Leedust eksporditakse mune peamiselt Englisse ja Saksa.

Kuna munahinnad maailmaturul langesid, tuli Leedul esimese kolme kuu jooksul riigikassast maksta juurde umbes 200 000 lit. (kogu m. a. jooksul maksti munade ekspor-

dile juurde 1 594 801 lit., kusjuures eksporditi üldse 66,5 milj. tk.). Et vähendada juurdemaksu riigikassast, alandati 4. IV s. a. munade hinda: praegu makstakse põllumeestele munade kg-st 1,40 lit. (senise 1,75 lit. vastu), ning kooperatiividele (munade kokkuostjale) ühes lattutoomisega 1,59 lit. kg. (senini maksti 1,94 lit.). Nii saavad kooperatiivid munade kokkuostmise, pakkimise ja lattutoimetamise pealt 19 leedu centi l: g. Peale selle saab „Pienocentras“ munade eksportimiselt 14 leedu centi kg-st.

SOOME. Karjasaaduste eksport Soomest 1937. a. esimesel veerandil.

Finland's Exports of Cattle Products during First Quarter of 1937.

K. a. esimesel veerandil eksporditi võid Soomest 3685 tn. ehk võrreldes eelmise aasta esimese veerandi ekspordiga 3205 tn (14,9%) rohkem. Juustu veeti samal ajal 1937. a. 1 188 023 kg. ja 1936. a. 990 426 kg.,

mis annab kasvu 20%. Kanamune eksporditi kolme kuu jooksul 2 356 692 kg. ehk 33,6% rohkem kui 1936. a. esimesel veerandil, mil see oli 1 768 621 kg.

Preemiaid eksportkalale. — *Premiums on Exported Fish.*

1937. a. määratud preemia krediidikasutamiseks kalaekspordil 600 000 Smk. suuruses andis valitsus hiljuti lähemad eeskirjad. Krediidist määrati soolasilg ekspordi soodustamiseks 440 000 Smk., 60 000 Smk. kalakonservide väljaveo soodustamiseks ja 100 000 Smk. Petsamo kalureile ekspordi toetamisel. Soolasilgult, mida müüakse Eestisse, makstakse preemiat alates 1. V,

soolasilgult, mida müüakse mujale — alates 1. IX (m. a. 1. V). Preemia suurus on pisut madalam kui m. a. ja seda makstakse krediidil lõppemiseni. Preemiat makstakse ainult neilt saadetsilt, millised ei ole väiksemad kui 2—5 tünni soolasilkude väljaveol (sõltuvalt müügiosa suurusest), 500 kg. kalakonservide väljaveol või 5000 kg. väljaveol Petsamost.

Soomele antud kontingent karjasaaduste müügiks Prantsusse.

French Quota for Finnish Cattle Products.

1937. a. anti Soomele Prantsuse poolt järgmised kontingendid: juustule 80 000 kg. (e. a. 40 000 kg.) või veerandaastate kaupa 20 000 kg., kanamunadele 4500 kg. ja kon-

denspiimale, mis ilma suhkruta — 1500 kg. Viimased kaks kontingenti on kasustatavad 1. aprillist 1. juulini.

Helsingi „uudsuste messi“ tulemus. —

K. a. Helsingis katsena korraldatud „Uutsmessut“ andsid korraldajale ja väljajajatele niivõrd rahuldavaid tulemusi, et niisugust näitust peetakse kõigiti otstarbekaks ja vastavalt sellele on kavatsus korraldada

Success of the Helsingfors „Novelty Fair“. säärast uudsuste näitust igal aastal „Kevätmessut“ nime all. Käesoleval näitusel käis ligi 50 000 külastajat ja nende seas oli rohkesti ka välismaisi ärimehi, kes sooritasid oste väga mitmekesiseil aladel.

UNGARI.**Ajalehtede-kausta piiramisest Ungaris.**

Number of Newspaper Pages not to be Limited in Hungary.

Määrusega 13. IV s. a. võttis Ungari valitsus tagasi määruse, millega piirati ajalehtede lehekülgede arvu.